

Percepcija odgojitelja o važnosti upotrebe medija u suvremenom metodičkom kontekstu

Titlić, Mirna

Master's thesis / Diplomski rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:566906>

Rights / Prava: [Attribution-ShareAlike 3.0 Unported/Imenovanje-Dijeli pod istim uvjetima 3.0](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-24**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ

Mirna Titlić

**PERCEPCIJA ODGOJITELJA O VAŽNOSTI UPOTREBE MEDIJA U
SUVREMENOM METODIČKOM KONTEKSTU**

Diplomski rad

Zagreb, rujan 2020.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ

Mirna Titlić

PERCEPCIJA ODGOJITELJA O VAŽNOSTI UPOTREBE MEDIJA U
SUVREMENOM METODIČKOM KONTEKSTU

Diplomski rad

Mentor: doc.dr.sc. Martina Kolar Billege

Sumentor: doc.dr.sc. Vesna Budinski

Zagreb, rujan 2020.

SADRŽAJ:

SAŽETAK

SUMMARY

1. UVOD	1
1.1. Predmet i cilj rada	1
1.2. Sadržaj i struktura rada	2
2. MEDIJI U OBRAZOVANJU	2
2.1. Teorijsko određenje medija i njegove funkcije	2
2.2. Medijska pedagogija	3
2.3. Klasifikacija medija u odgoju i obrazovanju	4
2.3.1. <i>Vizualni mediji u odgoju i obrazovanju</i>	5
2.3.2. <i>Tekstualni mediji</i>	5
2.3.3. <i>Auditivni mediji u odgoju i obrazovanju</i>	6
2.3.4. <i>Audiovizualni mediji u odgoju i obrazovanju</i>	7
3. METODIKA MEDIJA	8
3.1. Definiranje pojma metodike	8
3.2. Metodika medija	9
4. PERCEPCIJA ODGOJITELJA O KORIŠTENJU MEDIJA	13
4.1. Medijska pismenost i medijsko obrazovanje	13
4.2. Teorijski pristupi obrazovanju za medijsku pismenost	16
4.3. Interes i potreba za medijskim obrazovanjem	17
4.4.1. <i>Uloga ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja u razvoju djeteta</i>	19
4.4.2. <i>Učenje kroz igru</i>	20
4.4.3. <i>Definiranje odgojitelja i njegove kompetencije</i>	21
4.5. Potreba za obrazovanjem odgojitelja	22
5. PERCEPCIJA ODGOJITELJA O VAŽNOSTI UPOTREBE MEDIJA U SUVREMENOM METODIČKOM KONTEKSTU	24
5.1. Ciljevi istraživanja, problemi i hipoteze	24
5.2. Metoda istraživanja	25
5.3. Rezultati	25
5.4. Rasprava	38
Literatura	40
Popis grafikona	43
Prilozi	45

SAŽETAK

U diplomskom radu *Percepcija odgojitelja o važnosti upotrebe medija u suvremenom metodičkom kontekstu* analiziramo ulogu medijskog odgoja djece od njihove najranije dobi kao i percepciju odgojitelja prema upotrebi medija u metodičkim činovima obrazovne vertikale. Mediji su sastavnica svakodnevnog života u modernom društvu. Njihovi utjecaji i efekti se osjećaju širom svijeta, prelazeći društvene i kulturne granice svojom snagom intelektualnog zavođenja i senzacionalizma. Djeca i mladi predškolske dobi najosjetljiviji su na utjecaj medija. Bez obzira na njihovu raznolikost u kronološkoj dobi i obrazovanju, recepcija medija utjecat će na njihovu jezičnu produkciju (govorenja, slušanja, čitanja i pisanja). Ciljevi istraživanja bili su utvrditi shvaćanje utjecaja medija na stavove odgojitelja; znanja odgojitelja o pojmu i svrsi medijske pismenosti te načine korištenja medija i vrednovanje medijskih sadržaja u svakodnevnom radu s djecom. Pregledom rezultata istraživanja može se uočiti kako najveći broj ispitanika povremeno ili stalno koristi medije u radu s djecom. Vrlo je važno da s djecom radi obrazovan i medijski kompetentan odgojitelj, ali i roditelj. Kako odgojitelj, tako i roditelj mora biti upoznat s medijem i medijskim sadržajem koji će prezentirati djetetu. Osobito je važno prevenirati medijske manipulacije i medijsko nasilje jer dijete ne percipira sve medijske sadržaje u pravom kontekstu kakvima su prikazani, no ono ga takvog pamti, iako ga ne razumije. Također, neovisno o tome jesu li djeca uključena u programe predškolskih ustanova, roditelji su najvažniji čimbenik u djetetovu životu u predškolskoj dobi. Na temelju teorijskih postavki i istraživačkih problema i hipoteza možemo donijeti zaključke o važnosti percepcije odgojitelja o suvremenom medijskom metodičkom kontekstu.

Ključne riječi: djeca, mediji, odgojitelji, roditelji, metodički kontekst

SUMMARY

In the thesis *Perception of educators on the importance of media use in the modern methodological context*, we analyze the role of media education of children from their earliest age as well as educators' perception of media use in methodological acts of the educational vertical. The media are an integral part of everyday life in modern society. Its influences and effects are felt around the world, crossing social and cultural boundaries with its power of intellectual seduction and sensationalism. Children and young preschoolers are most sensitive to the influence of the media. Regardless of their diversity in chronological age and education, media reception will influence their language production (speaking, listening, reading, and writing). The objectives of the research were to establish an understanding of the impact of media on educators' attitudes; educators' knowledge of the concept and purpose of media literacy and ways of using the media and evaluating media content in everyday work with children. A review of the research results shows that the largest number of respondents occasionally or constantly use the media in working with children. It is very important that an educated and media-competent educator works with children, but also a parent. Both the educator and the parent must be familiar with the medium and the media content they will present to the child. It is especially important to prevent media manipulation and media violence because the child does not perceive all media content in the right context as it is presented, but he remembers it as such, although he does not understand it. Also, regardless of whether children are involved in preschool programs, parents are the most important factor in a child's preschool life. Based on theoretical assumptions and research problems and hypotheses, we can conclude about the importance of educators' perception of the contemporary media methodological context.

Key words: children, media, educators, parents, methodological context.

1. UVOD

1.1. Predmet i cilj rada

Odgojitelj je kompetentan stručnjak koji odgaja i obrazuje djecu predškolske dobi u predškolskim ustanovama. To je osoba koja zajedno s djecom stvara kurikulum, a djeluje kao medij-posrednik između djeteta i kurikuluma. Odgojitelji imaju veliku ulogu u djetetovom odgoju i obrazovanju, te ga na neki način pripremaju za cjeloživotno učenje. Odgojitelj gradi i formira ljudsko biće kao najveću vrijednost i njegova odgovornost je značajna. Može se reći kako je odgojitelj nositelj odgojnih nastojanja u predškolskim ustanovama. Predškolske ustanove pripremaju djecu za život u svijetu koji na njih ima vrlo velik utjecaj. Zato je važno, u skladu s globalizacijom i razvojem tehnologije, pripremati djecu od najranije dobi za sve što ih čeka. Upravo se tu djeca susreću s pojmom medijske pismenosti. Kako bi odgojitelj bio uspješan na tom području, mora savladati tehnike rada s medijima, razgovarati o sadržajima te osmisliti kvalitetne i kreativne načine upoznavanje djece sa medijskim sadržajem.

Odrastanje i socijalizacija djece i mladih uvelike ovisi, s jedne strane o obitelji i/ili skrbnicima te s druge strane o utjecaju vršnjaka i odgojitelja u dječjim vrtićima. Djeca svoje svakodnevne navike usvajaju i oblikuju u komunikacijskoj interakciji. Komunikacijskim aktivnostima (govorenja, slušanja, čitanja i pisanja) u dječjim vrtićima i predškolskim ustanovama pridodaju se različiti medijski metodički predlošci. Pretpostavka je da će se interpretacijom rezultata provedenog empirijskog istraživanja prepoznati njihova uloga u medijskom odgoju djece. Ciljevi istraživanja su bili utvrditi percepciju utjecaja medija na kreiranje stavova odgojitelja; znanja odgojitelja o pojmu i svrsi medijske pismenosti te načine korištenja medija i vrednovanje medijskih sadržaja u svakodnevnom metodičkom radu s djecom predškolske dobi.

1.2. Sadržaj i struktura rada

Rad se sastoji od ovih poglavlja: u uvodnom dijelu rada čitatelj upoznaje osnovne pojmove i njihovu povezanost koja će se elaborirati tijekom teorijskog okvira i empirijskog prikaza rezultata. Drugo poglavlje uvodi čitatelja u teorijsko određenje medija i njegove funkcije, opisuje pojam medijske pedagogije te se bavi klasifikacijom medija u odgoju i obrazovanju. Treće poglavlje pod nazivom Metodika medija obuhvaća definiranje pojma metodike i metodiku medija, a četvrto, naslova Percepcija odgojitelja o korištenju medija, bavi se problematikom medijskog obrazovanja, interesima i potrebama za medijskim odgojem i razvijanjem medijske pismenosti kod djece te navodi ulogu odgojitelja u poticanju medijske pismenosti. Peto poglavlje predstavlja istraživanje o odnosu odgojitelja prema korištenju medija. Šesto poglavlje donosi zaključna razmatranja.

2. MEDIJI U OBRAZOVANJU

2.1. Teorijsko određenje medija i njegove funkcije

U metodičkoj analizi procesa odgoja i obrazovanja dolazi se do područja didaktički oblikovanih izvora i komunikacijskih sredstava. Uz to područje u novijoj didaktičkoj literaturi susreće se i pojam *medij*, odnosno *nastavni medij*. Riječ *medij* latinskog je podrijetla, a u pedagojsku je terminologiju dospio iz engleske literature. U kolokvijalnom jeziku izraz *medij* označava sredstvo prenošenja informacija i sredstvo komuniciranja. Malo je koji termin u suvremenoj znanstvenoj terminologiji tako različito i shvaćen i definiran kao pojam *medij*. „Koliko je autora pokušalo definirati taj termin, toliko je i definicija nastalo, tako da je na kraju medij sve što vidimo, uključujući i zrak koji nas okružuje“ (Bognar i Matijević, 2002).

Vladimir Biti smatra da se taj naziv može definirati barem na četiri načina:

I. U fiziološkome smislu, kad medij označava komunikacije: auditivni, vizualni, taktilni, olfaktivni te njihov međusobni odnos (intermedijalnost);

II. U fizičkome smislu, kad mediji znače tvar pomoću koje se izražava neka nova poruka; jezik, ton i boja;

III. U tehnologijskome značenju, u kojem medij označava sredstvo posredovanja između znakovne proizvodnje i potrošnje;

IV. U sociološkome, u kojem je medij shvaćen kao institucijsko-organizacijski okvir komunikacije pa se govori o politici, gospodarstvu, znanosti, odgoju. Na taj se način pojam medija donekle izjednačava s pojmom diskursa. Ovo je šire, ali ipak moguće tumačenje. (Biti V., 1997., str. 213)

Nije potrebno nabrajati sve definicije s kojima smo se susreli proučavajući stručnu literaturu, već su navedene samo one koje su bitne za sastavljanje ovog rada.

2.2. Medijska pedagogija

U Rječniku termina obrazovne tehnologije piše da je u svom izvornom značenju interes obrazovne tehnologije bio „korištenje medija koji su nastali u komunikacijskoj revoluciji u obrazovne svrhe. U novijem i širem značenju taj izraz označava sustavnu metodu planiranja, korištenja i vrednovanja cjelokupnog procesa poučavanja i učenja, uz uvažavanje svih tehničkih i humanih resursa te interakcije između njih, uz uvažavanje sustavne analize teorijskog polazišta“.

„Obrazovna tehnologija bavi se sadržajem i metodama obrazovanja i permanentnog usavršavanja, ako su posredovani i tehničkim medijima. Pritom obrazovnu tehnologiju interesiraju planiranje, korištenje i kontrola tehničkih sredstava, kao i posredovanih sadržaja“ (Bognar i Matijević, 2002). Medijska pedagogija je pedagojska disciplina. Sadrži sociopedagoške, sociopolitičke i sociokulturne analize u ponudama medija za djecu, mlade, ali i ljude treće dobi, te njihove kulturne interese u odrastanju, radu, slobodnom vremenu i obiteljskom životu. Razvoj medijskog obrazovanja pospješuje razvoj suvremenih komunikacija.

„Medijska pedagogija vodi razvoju medijskih kompetencija nudeći nove vizije i koncepte, te razvijajući nove metode kako bi se (posebice) mladi znali koristiti medijima. Medijsku pedagogiju može se razmatrati u užem i širem značenju“ (Tolić, 2008).

„Njemački medijski pedagog Schrob, B. ističe da se medijsko-pedagoški koncepti i ciljevi trebaju uključiti u tumačenje novog školskog *curricula*, što bi osmislilo medijsko-pedagoške projekte koji bi imali funkciju djelovanja, doživljaja, iskustvenu funkciju, informacijsku funkciju i funkciju stjecanja znanja pa kaže: "Stajališta sam da medijsko obrazovanje uključuje: obrazovanje o medijima i obrazovanje u smislu *upotrebe* medija (što uključuje obrazovanje: znati se koristiti medijima)" (Schrob prema Tolić, 2008).

„Medijska pedagogija mora biti voditeljica kroz život u suvremenom medijskom okruženju, a posebice za djecu i mlade. Ona se služi različitim medijima kao sredstvo u analizama i koristi različite alate kod kritičke analize medija. Analiza medija je i analiza društvene zbilje pa su zato nužni interdisciplinarni i multidisciplinarni pristupi“ (Tolić, 2000, str. 99).

Još ćemo se samo osvrnuti na područje nastavnih medija koje je toliko važno za didaktiku i uopće pedagogiju da su se razvile posebne znanstvene discipline koje proučavaju korištenje medija u odgoju, nastavi i obrazovanju. Didaktika medija danas je posebno područje opće didaktike. Didaktika medija može se shvatiti kao „znanost o učenju i poučavanju uz pomoć tehničkih medija, a utemeljeno na spoznajama pedagoške psihologije“. Njemački pedagog L. J. Issing zagovara utemeljenje multimedijske didaktike koja bi se znanstveno bavila hipermedijskom obrazovnom tehnologijom. Brojni znanstveni radovi u korištenju interneta i multimedija u nastavi i obrazovanju predstavljaju priloge utemeljenju te edukativne znanstvene discipline (Bognar i Matijević, 2002).

2.3. Klasifikacija medija u odgoju i obrazovanju

Klasifikacije nastavnih medija moraju uvažavati općeprihvaćena pravila znanstvenološkog klasificiranja. Osim toga, za svaku je klasifikaciju medija bitno što se razumijeva pod pojmom medij, te koja je svrha klasifikacije. U didaktičkoj literaturi mogu se naći brojne klasifikacije, a u većini klasifikacija nastavnih materijala koji se nalaze u stručnoj literaturi mogu se uočiti razvrstavanje i analiza nastavnih medija prema osjetilima koja su relevantna za

njihovo korištenje: vizualni mediji, auditivni mediji, audiovizualni mediji. (Bognar i Matijević, 2002)

Tekstualni mediji su brojna podskupina u sklopu vizualnih medija, pa ih autori katkad izdvojeno analiziraju. Još je jedna skupina medija koje je jednostavno teško ubrojiti u neku od spomenutih skupina prema nekim zajedničkim obilježjima. To su kompjutori i fonolaboratoriji za učenje jezika, koje neki autori zovu još i kibernetika tehnika. U tu bismo skupinu svakako mogli ubrojiti i internet. (Bognar i Matijević, 2002)

2.3.1. Vizualni mediji u odgoju i obrazovanju

Vizualni su mediji u odgoju i obrazovanju najbrojniji i u suvremenoj školi su nezaobilazni pri ostvarivanju ciljeva. Može se pretpostaviti da će školu budućnosti karakterizirati težnja za što većom vizualizacijom odgojne komunikacije. Pritom se ne smije ići u krajnost vizualizacije radi vizualizacije, što nužno vodi u tehnicizam, već treba zadržati pedagošku realnost i smislenost u izboru vizualnih medija. Treba upozoriti na opasnost zanemarivanja učenja na izvornoj stvarnosti i u izvornoj stvarnosti pretjerivanjem pri korištenju filma i televizijskih emisija.

U vizualne medije ubrajaju se slikovnice, nastavni listići, knjige, zidne slike, crteži, mikrofilmovi, modeli, makete i slični razni materijali za didaktičke igre. Pri izboru vizualne podloge za proces odgoja i obrazovanja prednost uvijek treba dati izboru konkretnog materijala iz objektivne stvarnosti, kao i organizaciji učenja na njoj i u njoj. Kada za to imamo pedagoško i psihološko opravdanje, potrebno je opredijeliti se za raznovrsne vizualne statične i dinamičke medije. Neke nedostatke u organizaciji učenja uz pomoć izvorne stvarnosti moći će nadoknaditi nastavni filmovi i drugi vizualni mediji.

2.3.2. Tekstualni mediji

Raznovrsni tekstualni mediji u današnjoj će školi i u školi budućnosti ostati nezamjenjiv medij za usmjeravanje aktivnosti učenika. Tekstualni mediji su bili i ostali

komplementarni medij u usporedbi s drugim medijima koji se koriste u školskoj praksi. Stoga i vrijednosti nekog tekstualnog medija valja promatrati u vezi s ostalim izvorima i aktivnostima koje se za učenike organiziraju u školi ili na nekom drugom mjestu. (Nadrljanski i sur., 2008)

Važno je napomenuti i da se tekstualni mediji mogu koristiti i kao dopuna svim drugim medijima i načinima komuniciranja. Vrijednost nekog tekstualnog medija se ocjenjuje, osim prema prethodno navedenim obilježjima, i prema didaktičkoj oblikovanosti. Pod metodičkim oblikovanjem tekstualnih medija misli se na način prezentiranja osnovnih sadržaja, na način i razinu izlaganja sadržaja učenja, na međusobno nadopunjavanje i izmjenjivanje prezentiranja sadržaja tekstom, crtežom i slikom, te na sve aktivnosti učenika koje će pridonijeti stjecanju znanja, razvoju sposobnosti te formiranju stavova i uvjerenja.

2.3.3. Auditivni mediji u odgoju i obrazovanju

Na današnjem stupnju razvoja medijske tehnike u procesu odgoja i obrazovanja od auditivnih materijala koriste se medijske platforme (priče za djecu na CD-u, glazbeni CD-i), dok su se krajem 20. i početkom 21. stoljeća koristili i magnetofonski zapisi i kasete. Takvi se zapisi uglavnom koriste u nastavi materinskog i stranog jezika te nastavi glazbene kulture. Auditivni mediji već su desetljećima sastavni dio obrazovanja na daljinu. Većina fakulteta/sveučilišta ima odjele usmjerene isključivo na umnožavanje auditivnih medija za učenje na daljinu.

Glazba, snimljena na CD-u, učiteljima je bila jednostavnija za korištenje jer se do tražene skladbe dolazilo jednim klikom. Velika prednost takvog uređaja je u tome što učitelji mogu sami kreirati i snimiti CD sa sadržajima koji su im potrebni. CD-player omogućava učiteljima također snimanje glazbe koju može puštati učenicima mimo glazbene kulture, kao glazbu za opuštanje ili zabavu. Kako tehnologija napreduje sve brže, korištenje CD-playera zamjenjuju računalo, internet i različite web-stranice koje reproduciraju glazbu. Međutim, koliko god djelovalo nezamislivo u Hrvatskoj još uvijek postoje škole koje nisu informatički opremljene, što znači da se učitelji oslanjaju na one uređaje koji su im dostupni, a to je u većini slučajeva CD-player (Tolić, 2009).

2.3.4. Audiovizualni mediji u odgoju i obrazovanju

Sam naziv audiovizualni mediji, govori da se za njihovo percipiranje treba angažirati dva osjetila, i sluh i vid.

Audiovizualno obrazovanje ili obrazovanje temeljeno na multimediji (MBE) je poduka gdje se posebna pozornost posvećuje audio i vizualnom predstavljanju materijala s ciljem poboljšanja razumijevanja i zadržavanja. Prema Websterovom rječniku, audio-vizualna pomagala definirana su kao "treening ili obrazovni materijali usmjereni kako na osjetila sluha, tako i na vid, filmove, snimke, fotografije itd., koji se koriste u razrednim uputama, knjižničnim zbirka ili slično" (Tolić, 2009).

Uporaba filma s metodičkom razradom u nastavi također igra veliku ulogu. Proučavajući stručnu literaturu i knjigu Stjepka Težaka *Metodika nastave filma* možemo primijetiti predstavljanje ukupne metodike nastave filma – „od organizacije nastavnog procesa, preko projektiranja nastave filma, do načela, metoda i odlika nastave, posvećujući poveći prostor razradi i biti svrhe nastave filma“ (Škerbić, 2009). Težak u svojoj knjizi primjećuje kako, iako je knjiga, gledana nastavno-metodički, korisna u pripremi, oblikovanju i razradi nastavničkih metoda, nedostaje joj kontekst koji se može vidjeti u filmu (Težak, 2002).

U suvremenom svijetu koristimo digitalne alate za poboljšanje procesa poučavanja i učenja. Najčešći alat koji danas koristimo u učionici su PowerPoint dijapozitivi, što razred čini zanimljivijim, dinamičnijim i učinkovitijim. Štoviše, također pomaže kod uvođenja novih tema na lak način. Upotreba audio-vizualnih pomagala omogućuje učenicima da pamte koncept duže vremensko razdoblje. Oni prenose isto značenje kao i riječi, ali daju jasne koncepte i tako pomažu u postizanju učinkovitosti u učenju.

3. METODIKA MEDIJA

3.1. Definiranje pojma metodike

Proučavajući stručnu literaturu, najčešće se mogu pronaći izrazi kao što su metodika nastave i metodika određenog predmeta (metodika povijesti, hrvatskog jezika, glazbenog odgoja, sociologije i slično). Za početak ćemo definirati same pojmove vezane uz metodiku.

Moguće je pronaći nekoliko definicija metodike:

„Metodika označava način primjene neke metode ili više njih u znanstvenom istraživanju“ (Volpicelli, prema Pranjić, 2011).

„Metodika je skup načela, pravila i postupaka koje upravljaju djelatnostima u provođenju istraživanja, kako bi se riješio neki problem i postigao određeni cilj“ (Pieretti, prema Pranjić, 2011).

Kada se govori o nastavnoj metodici, glavni predmet ove discipline jest nastava kao vrlo sofisticirana djelatnost koja se odvija kroz odgojnu-obrazovnu strukturu, pri čemu je poseban naglasak na vještinama, modeliranju i izvođenju na osnovi teorijskih spoznaja o nastavi (Pranjić, 2011).

U sklopu ove teorije, susrećemo se i s pojmom metodičke epistemologije, odnosno prirode metodičkog znanja. Metodička teorija ne može funkcionirati bez metodičke prakse jer praksa, odnosno sadržaj nastavnog predmeta, bitno određuje svaku metodiku. Metodička teorija veže se dakle na metodiku bilo kojeg nastavnog predmeta kao okvir i opća struktura u koju se mogu ugraditi posebnosti svakog predmeta da bi se dobila upravo njegova metodika. (Bežen, 2008)

„Metodički pristup određivanju sadržaja poučavanja podrazumijeva uvažavanje spoznaja matične/matičnih znanosti (uz uvažavanje postupnosti, sustavnosti, relevantnosti (svrhovitosti) i ostalih odgojno-obrazovnih znanosti (psihologije, filozofije, sociologije, pedagogije s didaktikom).“ (Kolar Billege, 2020)

Uspostavljanje teorije metodike kao znanstvene discipline provedeno je istraživanjem u knjizi Ante Bežena *Metodika: znanost o poučavanju nastavnog predmeta: epistemologija*

metodike u odnosu na pedagogiju i edukologiju, njezine epistemologije u odnosu na epistemologije pedagogije i edukologije u okviru kojih se do sada razmatrala metodička problematika -u pedagogiji (didaktici) kao posebna didaktika, a u edukologiji kao sastavni dio teorije kurikuluma (uvjeti učenja).

Istraživanje je pokazalo da se metodika ne može potpuno uključiti u pedagoški sustav znanstvenih disciplina, premda pedagozi to čine, jer taj sustav nema razvijen odnos prema obrazovnim sadržajima koji su bitni za metodiku nastavnog predmeta, nego se bavi samo fenomenom poučavanja kao općom kategorijom. No, ne može se smatrati ni edukološkom disciplinom jer edukološki sustav uopće ne poznaje metodiku (kao ni pedagogiju i didaktiku), iako je s obzirom na pristup istraživanju obrazovnog procesa taj sustav znatno bliži metodici od pedagoškog. Zato metodiku ne treba svrstavati ni u pedagoške ni u edukološke discipline, nego je treba smatrati društvenom znanosti koja u sebi povezuje spoznaje svih drugih disciplina što istražuju odgojno-obrazovni proces, odnosno interdisciplinarnom znanosti. (Bežen, 2008)

Metodika nastavnicima pruža velike stvaralačke mogućnosti u radu, a ne samo stroge smjernice. Jedna od temeljnih zadaća odgojitelja jest upoznavanje djeteta s njegovim okruženjem i optimalno poticanje njegova rasta i razvoja. Rani i predškolski odgoj i obrazovanje periodi su primarnoga cjeloživotnog odgoja i obrazovanja kada djetetu treba omogućiti razvoj svih njegovih potencijala i sposobnosti te stvoriti temelje za budući rast i razvoj u drugim životnim razdobljima. Uz obiteljski odgoj, stvaranje temelja cjeloživotnog odgoja i obrazovanja, između ostalog, podrazumijeva osiguravanje djetetova optimalnog rasta i razvoja, holistični pristup u razvoju svih njegovih sposobnosti (perceptivnih, kognitivnih, socijalnih, motoričkih, emocionalnih i inih).

3.2. Metodika medija

Bez obzira radi li se o predškolskom odgoju i obrazovanju ili onome u osnovnoj ili srednjoj školi, svaki učitelj i odgojitelj za krajnji cilj ima ostvarivanje postavljenih ishoda učenja i kompetencija kao kombinacije znanja, vještina i stavova. Učenje o medijima,

medijska pismenost i kultura medija također podrazumijeva kompetenciju pismenosti, znanje o medijima, primanje i razumijevanje medijske poruke. Kada se govori o osnovnoškolskom odgojno-obrazovnom kontekstu, u Republici Hrvatskoj sadržaji u kojima se obrađuju teme koje pripadaju medijima i medijskom opismenjavanju vežu se najčešće uz nastavni predmet hrvatskog jezika. U sklopu tog predmeta obrađuju se teme vezane uz knjige, časopise, kazalište, film, računala i internet, s obzirom da se, u današnje novo, globalizirano doba, od novih elektroničkih medija ne može pobjeći.

Jedan od ciljeva odgoja i obrazovanja je: „osposobiti učenike za učenje, naučiti ih kako učiti i pomoći im u učenju“ (Nastavni plan i program za osnovnu školu, MZOŠ, 2006, str. 10). Pod osposobljavanjem učenika za učenje misli se na funkcionalnost učenja tj. da učenik uči sa svrhom primjenjivosti naučenog, u okvirima svojih individualnih sposobnosti. Dio pomoći u učenju odnosi se na medije i multimedije koji se navode u temeljnim odrednicama odgojno-obrazovnog i nastavnog rada prema HNOS-u:

- prilagođavanje nastavnih oblika, metoda i sredstava rada pojedinačnim potrebama učenika, kako bi se osigurao odgojno-obrazovni uspjeh svakog učenika,
- odabir i primjena nastavnih oblika, metoda i sredstava koji će poticajno djelovati na razvoj svih područja učenikove osobnosti,
- uzimanje u obzir utjecaj medija i drugih "poučavatelja" u učenikovom okruženju,
- uporaba primarnih izvora znanja, nastavnih sredstava i drugih izvora koji potiču promatranje, samostalno istraživanje, zaključivanje, znatiželju te učenje kako učiti... (Nastavni plan i program za osnovnu školu, MZOŠ, 2006, str. 11)

Kako Bežen, Budinski i Kolar Billege (2012) navode, u području jezičnog izražavanja naglasak je na primjeni jezičnih znanja i vještina u svakodnevnom pismenom i usmenom govoru, odnosno, razvijaju se jezične djelatnosti, a one su govorenje, čitanje, pisanje i slušanje.

Medijska kultura je sastavni dio nastavnoga predmeta hrvatski jezik. No, svojom sveobuhvatnošću nalazi primjenu u nastavi svih ostalih predmeta. No, još se uvijek događa

prilično sporadično jer su promjene na tom području vrlo brze pa tim više zahtijevaju dodatnu i kontinuiranu edukaciju. Tematska područja medijske kulture su raznovrsna. Prednost je što su predviđena obveznim programom (knjižnice, kazalište, muzeji, televizija, časopis, računalo). (Nastavni plan i program za osnovnu školu, MZOŠ, 2006).

„Kulturološki pristup nastavi u primarnom obrazovanju podrazumijeva strukturiranje metodičkoga čina u korelacijsko-integracijskom, komunikacijskom i problemskom metodičkom sustavu. Ključne strateške odrednice tih sustava jesu povezivanje sadržaja predmetnih područja i nastavnih predmeta, a povijesni izvori polazište su za istraživanje, spoznavanje te govoreno i pisano stvaranje. U okviru komunikacijskoga metodičkog sustava promiče se višesmjerna komunikacija“, smatraju Budinski i Kolar Billege (2017).

Na temelju odgojno-obrazovnih ishoda domene Kultura i mediji, Alerić, Kolar Billege i Budinski zaključuju kako je znatna pozornost usmjerena na pronalaženje, dekonstrukciju i odašiljanje poruke. „Tako u prvi plan dolazi poruka, a ne sredstvo prenošenja poruke. Osim tehnološkog medijskog opismenjavanja, suvremeni koncept medijske pismenosti obuhvaća i učenje o svim medijima (tisku, radiju, televiziji), o njihovim produkcijskim i ekonomskim načelima funkcioniranja zbog čega u medijsko opismenjavanje valja uključiti i učenje o jezicima medija“ (Alerić, Kolar Billege, Budinski, 2019). Nadalje ističe da je velika odgovornost roditelja i nastavnika u osvještavanju utjecaja medija na djecu/učenike koji su medijima svakodnevno izloženi. Kako bi se postavljeni ciljevi u domeni Kultura i mediji mogli ostvariti, trebalo bi utvrditi u kojoj su mjeri učitelji i nastavnici u Republici Hrvatskoj osposobljeni za recepciju i razumijevanje medijskih poruka, kao i za poučavanje učenika o tome sadržaju, no to nije glavna tema ovog rada, pa ćemo se u sljedećem poglavlju samo ukratko osvrnuti na ovu problematiku.

Ako se govori o knjigama kao vizualnim medijima, kao u predškolskom, tako i u osnovnoškolskom te srednjoškolskom obrazovanju, obično se govori o književnosti. „Metodika razlikuje književnost kao područje stvaralaštva i znanost o književnosti koja istražuje to stvaralaštvo“ (Bežen, Budinski, Kolar Billege, 2012). Književna djela s kojima bi se učenici trebali upoznati tijekom školovanja predviđena su nastavnim programom, a propisana su u obliku, kako obvezne tako i izborne lektire.

Međutim, s obzirom na to da je i knjiga medij i da se pristup dekodiranju poruke, u svojoj biti ne razlikuje, dekodiranje medijske poruke u širem smislu, kao cilj medijskog opismenjavanja, ne bi smjelo isključivati dekodiranje poruke pisane (tiskane) riječi. Bez obzira na vrstu medija kojim je poruka posredovana, u odgojno-obrazovnom kontekstu važno je isticati da komunikacija odgaja i da odgoj komunicira, pa se uvijek valja prisjećati da se komunicirati mora odgovorno, bez obzira na medij kojim se služimo. (Alerić, Kolar Billege, Budinski, 2012 prema Labaš, 2011).

Ako je riječ o filmu kao audiovizualnom mediju, njegova velika prednost u odnosu na sve ostale nastavne metode jest doživljajnost. Film je vividan medij koji svojom moći vizualizacije postiže konkretizaciju, gdje su dojmovi i slike poput kataleptičkih utisaka-intenzivni i dugotrajni (Težak, 2002).

U nastavi je filma u prvome planu filmska kultura. Ona razumijeva ostvarivanje odgojnih i filmsko-obrazovnih ciljeva. S obzirom na to, ciljevi su obrade filmskoga djela u nižim razredima osnovne škole:

- osposobljavati učenike za gledanje, primanje (receptiju) i interpretaciju filmskoga djela
- usvajanje osnovnoga filmskoga pojmovlja
- razvijanje stvaralačke mašte
- razvijanje sposobnosti praćenja i vrjednovanja na primjerima odabranih filmskih djela.

U Nastavnom planu i programu za osnovnu školu propisane su teme, ključni pojmovi i razine obrazovnih postignuća koji se odnose na nastavu filma u sklopu medijske kulture. U nastavi filma primjenjujemo općepoznata didaktička načela, ali i posebna koja se odnose na filmske osobitosti. Jedno je od temeljnih metodičkih načela u nastavi filma cjelovitost. To znači da film promatramo kao cjelinu, ali ga u nastavi raščlanjujemo da bismo shvatili njegovu složenost ne narušavajući cjelovitost i ne ugrožavajući razumijevanje njegove priče. „Metodički pristup filmu označuje zajedničko promatranje udjela svih pojedinačnih znanstvenih disciplina koje sudjeluju u ostvarivanju nastavnoga procesa“ (Bežen, 2005).

Priroda medija i uloga medijske kulture, a time i metodike medija pojmovi su novijeg doba. Najstariji mediji su govor, usmena književnost, dramsko kazališno izražavanje. Povijest

medija pratimo na prvim spomenicima pismenosti (Baščanska ploča) pa sve do pojedinačnih tiskanih medija koji i danas opstaju (knjiga, novine, strip, časopis, plakat, letak). U obrazovni kontekst u cijeloj njegovoj vertikali krajem 19. stoljeća ulaze elektronički mediji (radio i film). U 20. stoljeću to su televizija i internet. Mediji se razvijaju kumulativno, a medijska komunikacija zauzima obrazovni i odgojni prostor. U predškolskoj dobi važno je upoznati djecu s najvažnijim osobinama medija, a to je prenošenje informacija. U razdoblju ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja djecu je potrebno izložiti reprezentativnom umjetničkom stvaralaštvu u pojedinim medijima. U tom kontekstu važnu ulogu ima metodika medija odnosno metodička artikulacija u kojoj pojedine metodičke situacije oblikujemo uz pomoć medijskih predložaka.

4. PERCEPCIJA ODGOJITELJA O KORIŠTENJU MEDIJA

4.1. Medijska pismenost i medijsko obrazovanje

Mediji su kritična značajka svakodnevnog života u modernom društvu. Njegovi utjecaji i efekti se osjećaju širom svijeta, prelazeći društvene i kulturne granice svojom snagom intelektualnog zavođenja i senzacionalizma. Djeca i mladi školske dobi skupine su koje su najosjetljivije na sile utjecaja medija, i bez obzira na njihovu raznolikost u okolnostima, mladi sa svih strana svijeta identificiraju se i dijele modele ponašanja, težnje i obrasce kulturne potrošnje koji su dočarani svjetskim medijskim krajolikom. Te skupine također reagiraju na pojmove i sadržaj koji su mediji iznijeli sa sličnim osjećajima i mislima. Mediji igraju vrijednu ulogu u osobnom, kulturnom, ekonomskom i socijalnom razvoju i stoga možemo tvrditi da su elementi društvenog i kognitivnog razvoja i ponašanja (kulturni identiteti, sukobi i napetosti, komunikacijske vještine i socijalno-ekonomske kompetencije, smisao života, građanstvo itd.) određeni medijskim i informacijskim sustavima i procesima (Ciboci, Kanižaj, Labaš, 2014).

Medijska pismenost obuhvaća prakse koje ljudima omogućuju pristup, kritičku procjenu i stvaranje ili manipulaciju medijima. Medijska pismenost nije ograničena na jedan medij. Nacionalno udruženje za obrazovanje medijske pismenosti sa sjedištem u SAD-u definira ga kao sposobnost pristupa, analize, procjene, stvaranja i djelovanja koristeći sve oblike komunikacije (Ciboci, 2018).

Obrazovanje za medijsku pismenost namijenjeno je promicanju svijesti o utjecaju medija i stvaranju aktivnog stava prema konzumiranju i stvaranju medija. Obrazovanje za medijsku pismenost dio je kurikulumu u Sjedinjenim Državama i nekim zemljama Europske unije, a interdisciplinarna globalna zajednica znanstvenika i nastavnika medijske pismenosti uključuje se u razmjenu znanja putem znanstvenih i stručnih časopisa i nacionalnih udruga za članstvo (Ciboci, 2018).

Obrazovanje za medijsku pismenost često koristi pedagoški model zasnovan na istraživanju koji potiče ljude da postavljaju pitanja o onome što gledaju, čuju i čitaju. Obrazovanje za medijsku pismenost pruža alate koji pomažu ljudima da kritički analiziraju poruke, nudi mogućnost učenicima da prošire svoje iskustvo s medijima i pomaže im da razviju kreativne vještine u stvaranju vlastitih medijskih poruka.

Kritičke analize mogu uključivati:

- identificiranje autora, svrhe i stajališta,
 - ispitivanje građevinskih tehnika i žanrova,
 - ispitivanje obrazaca medijske zastupljenosti i otkrivanje propagande,
 - cenzure i pristranosti u vijestima i programima za javne poslove (i razloge za to).
- (Bognar i Matijević, 2002)

Kako je definirano Osnovnim načelima obrazovanja za medijsku pismenost, "svrha obrazovanja za medijsku pismenost je pomoći pojedincima svih dobnih skupina da razviju istraživačke navike i vještine izražavanja koje trebaju biti kritički mislioci, učinkoviti komunikatori i aktivni građani u današnjem svijetu" (Ciboci, Labaš, 2015).

Medijski pismeni ljudi trebali bi biti sposobni vješto stvarati medijske poruke kako bi pokazali razumijevanje specifičnih kvaliteta svakog medija, kao i stvoriti medije i sudjelovati kao aktivni građani. Medijska pismenost može se smatrati doprinosom proširenoj

konceptualizaciji pismenosti, tretiranjem masovnih medija, popularne kulture i digitalnih medija kao novih vrsta *tekstova* koji zahtijevaju analizu i ocjenu. Transformiranjem procesa medijske potrošnje u aktivan i kritičan proces, ljudi stječu veću svijest o potencijalnom pogrešnom predstavljanju i manipulaciji te razumiju ulogu masovnih medija i participativnih medija u stvaranju pogleda na stvarnost. Obrazovanje za medijsku pismenost ponekad se konceptualizira kao način rješavanja negativnih dimenzija medija, uključujući medijsku manipulaciju, dezinformacije, rodne i rasne stereotipe, seksualizaciju djece i zabrinutost zbog gubitka privatnosti, internetskog nasilja i grabežljivaca na internetu. Izgradnjom znanja i kompetencija u korištenju medija i tehnologije, obrazovanje za medijsku pismenost može pružiti vrstu zaštite djeci i mladima, pomažući im u donošenju dobrih izbora u njihovim navikama medijske potrošnje i obrascima korištenja.

Zagovornici obrazovanja za medijsku pismenost tvrde da uključivanje medijske pismenosti u školske programe promiče građanski angažman, povećava svijest o strukturama moći svojstvenim popularnim medijima i pomaže učenicima u stjecanju potrebnih kritičkih i istraživačkih vještina. Mediji mogu imati pozitivan ili negativan utjecaj na društvo, ali medijska pismenost omogućava učenicima da putem medija prepoznaju neizbježne rizike manipulacije i pristranosti (Jenkins, 2009).

Sve je veći broj istraživanja usmjeren na utjecaj medijske pismenosti na mlade. U važnoj metaanalizi više od 50 studija, objavljenoj u *Journal of Communication*, utvrđeno je da intervencije medijske pismenosti imaju pozitivne učinke na znanje, kritiku, percipirani realizam, utjecaj, uvjerenja u ponašanje, stavove, samoeфикаsnost i ponašanje.

Medijska pismenost također potiče kritičko razmišljanje i samoizražavanje, omogućujući građanima da odlučno ostvaruju svoja demokratska prava. Medijska pismenost omogućuje stanovništvu razumijevanje i doprinos javnom diskursu te, na kraju, donošenje zdravih odluka prilikom izbora svojih vođa. Djeca koja su medijski pismena mogu zauzeti kritički stav prilikom dekodiranja medijskih poruka, bez obzira na njihova stajališta u vezi s položajem (Hobbs, 2011).

4.2. Teorijski pristupi obrazovanju za medijsku pismenost

Razni znanstvenici predložili su teorijske okvire za medijsku pismenost. Renee Hobbs identificira tri okvira za uvođenje medijske pismenosti učenicima (Hobbs, 2011):

1. autore i publiku (AA),
2. poruke i značenja (MM) te
3. predstavljanje i stvarnost (RR).

Henry Jenkins (2009) naglašava značaj *novih medijskih pismenosti*-skupa kulturnih kompetencija i socijalnih vještina koje su mladim ljudima potrebne u novom medijskom krajoliku.

Douglas Kellner i Jeff Share (2007) kategorizirali su četiri različita pristupa medijskom obrazovanju:

1. protekcionistički pristup,
2. obrazovanje za medijsku umjetnost,
3. pokret za medijsku pismenost i
4. kritičku medijsku pismenost.

Protekcionistički pristup (pojam protekcionizam je na Hrvatskom jezičnom portalu definiran kao „stav ili opća politika kojima se favoriziraju, preferiraju određene osobe ili grupe, a naštrb drugih koje se diskriminira“) gleda na publiku masovnih medija kao osjetljivu na kulturne, ideološke ili moralne utjecaje i na potrebu zaštite kroz obrazovanje. Pristup obrazovanju za medijsku umjetnost fokusira se na kreativnu proizvodnju različitih oblika medija od strane učenika. Pokret medijske pismenosti pokušaj je tradicionalnih aspekata pismenosti izbaciti iz obrazovne sfere i primijeniti ih na medije. Kritična medijska pismenost ima za cilj analizirati i razumjeti strukture moći koje oblikuju medijske reprezentacije i načine na koje publika radi na stvaranju značenja putem dominantnih, opozicijskih i pregovaračkih čitanja medija.

4.3. Interes i potreba za medijskim obrazovanjem

Godine 2014. donesena je nacionalna Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije u kojoj stoji kako je „vrlo važno osigurati uvođenje novih sadržaja kojima će se razvijati informacijska, financijska i medijska pismenost“ (Ciboci, Gazdić-Alerić, Kanižaj, 2018). Može se primijetiti kako i kod djece i mladih postoji potreba za medijskim obrazovanjem u cilju razvijanja kompetencije medijske pismenosti. U zadnjih desetak godina proveden je velik broj istraživanja na temu potrebe medijskog obrazovanja u obrazovnom sustavu. Primjerice, 2013. godine Društvo za komunikacijsku i medijsku kulturu provelo je istraživanje u suradnji sa agencijom Ipsos Puls na uzorku od 250 učenika, od kojih čak 68% smatra da je medijsko obrazovanje nužno u obrazovnom sustavu. Njihovo mišljenje dijele i roditelji.

„U istraživanju stavova roditelja predškolske djece koje je 2013. godine provedeno među 837 roditelja predškolske djece u Gradu Zagrebu, 68,1 % roditelja smatra kako je medijsko obrazovanje potrebno od najranije dobi, a 69,1 % smatra kako je s medijskim obrazovanjem potrebno započeti već u vrtiću“ (Ciboci, Kanižaj, Labaš, 2014, str. 62). Prema istraživanju UNICEF-a u suradnji sa Ipsos Pulsom koje je provedeno u Republici Hrvatskoj 2017. godine, čak 81% građana Hrvatska smatra da se djecu ne podučava dovoljno u ulozi medija u svakodnevnom životu (Dokler, 2018).

4.4. Uloga i značaj odgojitelja u razvoju medijske pismenosti djece

Uloga i značaj odgojitelja u razvoju medijske pismenosti ima prostor u području razvoja odgovornosti za izbor medija, razumijevanje vrijednosti koje mediji promiču, vještinu nenasilnog rješavanja sukoba osobnog i kulturnog razvoja djece s obzirom na holistički pristup koji je naveden u kompetencijama predviđenim *Nacionalnim kurikulumom za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2015)*. Zato je važno, u skladu sa globalizacijom i razvojem tehnologije, pripremati djecu od najmanje dobi za odabir kulture medija i poticanje stvaralačkog izražavanja.

Kako bi odgojitelj bio uspješan na tom području, mora savladati tehnike rada sa medijima, razgovarati o sadržajima te smisliti kvalitetne i kreativne načine za upoznavanje djece s medijskim sadržajem. Iako smo svi korisnici medija, to ne znači da smo i svi medijski pismeni. Odgojitelj će primjerenom metodičkom aktivnošću i svakodnevnom medijskom interakcijom omogućiti medijsko okruženje za razvoj individualnih sposobnosti.

„Drugim riječima, u društvu dostojnom djece svoj je djeci osiguran pristup kvalitetnom odgoju i obrazovanju od najranije životne dobi“ (Bouillet, Šarić, 2016). Medijska pedagogija mora biti misao vodilja kroz život, s obzirom da djeca danas odrastaju okružena medijskim sadržajem. Medijsko obrazovanje koristi se raznim alatima kako bi se svakom djetetu približila individualno.

Rani odgoj i predškolski odgoj ne spada u dio obveznog školovanja djece. Prema Zakonu o predškolskom odgoju i obrazovanju iz 2014. godine, uključivanje djece u predškolske programe obvezno je jednu godinu prije početka škole. Tim istim zakonom propisana je i obveza provođenja vlastitih kurikuluma za sve vrtiće u Republici Hrvatskoj. Kurikulum se temelji na ključnim kompetencijama koje se razvijaju kroz cjeloživotno učenje. Brojne preporuke i dokumenti propisuju kako su ciljevi ranog i predškolskog odgoja stvaranje temelja za daljnji razvoj pojedinca.

S druge strane, može se reći kako postoje određeni problemi pri provedbi medijskog odgoja u predškolskim ustanovama. Moguće je nabrojati 3 glavna problema:

1. Nedovoljna educiranost odgojitelja - sami odgojitelji i učitelji priznaju da tijekom svog formalnog obrazovanja nisu imali dovoljno predmeta koji su bili posvećeni medijima te stoga većina njih smatra da su im potrebna dodatna usavršavanja u tom području.
2. Loša tehnološka opremljenost predškolskih ustanova – da bi se medijska kultura mogla adekvatno provoditi u predškolskim ustanovama, važna je kvalitetna tehnološka opremljenost istih – od radija, televizora, računala i projektora, do pristupa internetu.
3. Nedostatak kvalitetnih materijala – u Hrvatskoj još uvijek nedostaju kvalitetni udžbenici, radni listići i CD-i s filmovima i praktičnim materijalima koje bi odgojitelji mogli koristiti u svom svakodnevnom radu s djecom. Budući da se mediji i tehnologija razvijaju velikom

brzinom, važna je i aktualnost i stalna prilagodba materijala koji se koriste u odgoju i obrazovanju. (Ciboci, Osmančević, 2015)

U tipu obrazovanja o medijskom odgoju o kojem raspravljamo, od odgojitelja se uglavnom očekuje da imaju sljedeće uloge:

- pokazati osnovno znanje o semiotici što jednostavnije moguće;
- poticati djecu da misle sami;
- voditi djecu do racionalnih zaključaka sugerirajući moguće alternative.

Općenito, djeca mogu stvarati napredno znanje sami po sebi ako imaju dobru minimalnu osnovu i dovoljno mogućnosti za praksu.

4.4.1. Uloga ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja u razvoju djeteta

Dok se prve dvije godine djetetova života provode u stvaranju djetetovog prvog *osjećaja sebe*, većina djece može razlikovati sebe i druge do svoje druge godine. Ova je diferencijacija presudna za djetetovu sposobnost da odredi kako treba funkcionirati u odnosu na druge ljude. Roditelji se mogu promatrati kao prvi učitelji djeteta i stoga sastavni dio procesa ranog učenja.

Procesi vezanosti za rano djetinjstvo koji se događaju u ranom djetinjstvu (od 0 do 2 godine) mogu utjecati na buduće obrazovanje. Pravilnim usmjeravanjem i istraživanjem djeca postaju ugodnija za svoju okolinu ako imaju stalan odnos koji ih vodi. Ako se ta vezanost ne uspostavi, može imati štetne učinke na dijete u njegovim budućim odnosima i neovisnosti. Postoje odgovarajuće tehnike koje roditelji i njegovatelji mogu koristiti za uspostavljanje tih odnosa, što će djeci zauzvat omogućiti da im bude ugodnije istraživati svoju okolinu. Razvojno, imajući strukturu i slobodu, djeca mogu ostvariti svoj puni potencijal (Hobbs, 2011).

Obrazovanje u ranom djetinjstvu često se fokusira na učenje kroz igru, temeljeno na istraživanju i filozofiji Jeana Piageta, koji tvrde da igra zadovoljava fizičke, intelektualne,

jezične, emocionalne i socijalne potrebe (PILES) djece. Dječja znatiželja i mašta prirodno pobuđuju učenje kad su nesputani. Učenje kroz igru omogućit će djetetu kognitivni razvoj. Ovo je najraniji oblik suradnje među djecom. U tome djeca uče kroz interakciju s drugima. Tako djeca učinkovitije uče i stječu više znanja kroz aktivnosti poput dramske igre, umjetnosti i društvenih igara (Jenkins, 2009).

Uloga ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja u razvoju djeteta nezaobilazna je činjenica o kojoj se interdisciplinarno razmatra u stručnoj i znanstvenoj literaturi.

„Optimalna sadržajna dimenzija poučavanja početnoga čitanja i pisanja podrazumijeva one sadržaje koji omogućuju ispunjavanje cilja toga poučavanja, odnosno ovladavanje početnim čitanjem i pisanjem na razini automatizacije. To podrazumijeva odabir optimalne količine i vrste sadržaja“ (Budinski, 2019, str 61).

Preduvjete za sadržajni optimum odnosno sadržajnu dimenziju poučavanja početnoga čitanja i pisanja djeca stječu u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju.

Razvoj fonološke svjesnosti osnova je za razvoj vještine početnoga čitanja i pisanja a ona se usvaja tijekom ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. Ovo je samo jedan segment djetetova razvoja u kojem odgojitelj, mikrostrukturirani metodički modeli te optimalan metodički pristup omogućuju usvajanje jezika i uredan jezični razvoj.

4.4.2. Učenje kroz igru

Učenje kroz igru redovito se u praksi doživljava kao najsvestraniji način na koji dijete može učiti. Margaret McMillan predložila je da se djeci daju besplatni školski obroci, voće i mlijeko te puno vježbanja kako bi bila fizički i emocionalno zdrava. Rudolf Steiner vjerovao je da vrijeme igranja omogućava djeci razgovor, društvenu interakciju, upotrebu njihove mašte i intelektualnih vještina. Maria Montessori vjerovala je da djeca uče pokretom i svojim osjetilima te nakon obavljanja neke aktivnosti koristeći svoja osjetila. Prednosti aktivne aktivnosti za malu djecu uključuju tjelesne dobrobiti (zdrava težina, snaga kostiju, kardiovaskularna sposobnost), ublažavanje stresa, poboljšane socijalne vještine i poboljšani

san. Kada djeca imaju vrijeme grupne igre, također im pomaže da budu empatičniji jedni prema drugima (Kellner i sur., 2007).

Mnogi se protive teoriji učenja kroz igru jer misle da djeca ne stječu nova znanja. U stvarnosti je igra prvi način na koji djeca nauče osmisliti svijet u mladoj dobi. Istraživanja sugeriraju da bi način na koji se djeca igraju i komuniciraju s pojmovima u mladoj dobi mogao kasnije objasniti razlike u socijalnim i kognitivnim interakcijama. Dok djeca gledaju kako odrasli komuniciraju oko sebe, prepoznaju njihove neznatne nijanse, od izraza lica do tona glasa. Istražuju različite uloge, uče kako stvari funkcioniraju i uče komunicirati i raditi s drugima. Te se stvari ne mogu poučavati standardnim kurikulumom, već se moraju razvijati metodom igre. Mnoge predškolske ustanove razumiju važnost igre i kreiraju svoj kurikulum tako da djeci omoguće veću slobodu. Jednom kad se te osnove nauče u mladoj dobi, to djecu postavlja za uspjeh tijekom njihovog školovanja i njihovog života (Hobbs, 2009).

4.4.3. Definiranje odgojitelja i njegove kompetencije

Odgojitelj se definira kao „stručna, plemenita, vrijedna i kreativna osoba koja ima častan zadatak odgajati djecu od rođenja pa do njihovog polaska u školu“ (Stevanović, 2000). Odgojiteljem se smatra netko tko odgaja djecu predškolske dobi u predškolskim ustanovama. To je osoba koja zajedno s djecom s kojom radi stvara kurikulum, a djeluje kao medij-posrednik između djeteta i kurikulumu. Odgojitelji imaju veliku ulogu u djetetovom odgoju i obrazovanju, te ga na neki način pripremaju za cjeloživotno učenje. Odgojitelj gradi i formira ljudsko biće kao najveću vrijednost i njegova odgovornost je značajna. Može se reći kako je odgojitelj nositelj odgojnih nastojanja u predškolskim ustanovama (Lučić, 2007).

U radu sa djecom u predškolskih ustanovama, odgojitelj mora imati određene kompetencije, odnosno sposobnosti: on mora doživljavati svoja znanja, osobne karakteristike i vještine odgoja integriranim, tako da mu pružaju sposobnost, moć i znanje kako najbolje raditi sa djecom (Modrić, 2013).

U definiranju odgojitelja i njegove kompetencije važno je naglasiti da u Republici Hrvatskoj odgojitelji u okviru formalnog obrazovanja imaju mogućnost stjecati visoku

akademska naobrazbu temeljem koje mogu nastaviti profesionalno usavršavanje na stručnim i znanstvenim doktorskim studijima. Profesionalno usavršavanje odgojitelja moguće je u okviru programa Agencije za odgoj i obrazovanje, programa različitih udruga koje se bave stručnim usavršavanjem odgojitelja. Svima im je zajedničko istaknuti značajnost odgojiteljskog poziva.

Danas odgojitelji u predškolskim ustanovama rade po *Nacionalnom kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2015)*. Navedeni dokument nudi smjernice za sustavan pristup i podršku emocionalnom i socijalnom razvoju djece rane i predškolske dobi, a time gradimo temelje za razvoj kulture i inkluzije društva.

4.5. Potreba za obrazovanjem odgojitelja

Vrlo je važno usredotočiti se na osposobljavanje odgojitelja za pružanje medijskog odgoja. Postoji nekoliko razloga. Radi uvođenja medijske pismenosti u obrazovne sustave odvijale su se reforme posljednjih godina u raznim zemljama i u tu svrhu izvršene su promjene u infrastrukturi, ali u mnogim slučajevima rezultati nisu bili onakvi kako se očekivalo. Odsustvo specifične obuke među odgojiteljima i učiteljima često je dovelo do predrasuda, prezira ili potpunog odbijanja kada je riječ o radu s medijima i njihovim diskursima, iako je ponekad ta predrasuda dovela do stavova isključive denuncijacije i otpora. Bez obuke odgojitelja i učitelja, medijska pismenost ne može biti ozbiljan predmet u vrtićima i školama. Stoga postoji potreba za razvijanjem strategija za obuku odgojitelja i učitelja u medijskom obrazovanju i potrebno je pružiti im znanje, stavove i vještine, kako bi mogli omogućiti djeci i učenicima stjecanje odgovarajuće medijske pismenosti kroz obrazovanje.

Potrebno je razmotriti ciljeve koje bi trebalo postići unutar odgoja, odnosno skup vještina koje bi djeca trebala steći. Odgojitelji bi trebali imati osnovne i specifične informacijske i medijske mogućnosti potrebne za profesionalno izvođenje medijske obuke i pismenosti. Uz to, trebali bi biti u mogućnosti:

1. promovirati osnovne kapacitete za informacijsku i medijsku pismenost: pretraživanja informacija, aktiviranje prijema, kritično čitanje, razumijevanje, uvažavanje,

razmišljanje i izražavanje, viša razina obrazloženja (npr. rješavanje problema, donošenje odluka, analitička vizija itd.),

2. razviti kurikularne aktivnosti za medijsko i informatičko obrazovanje: tečajevi, konferencije, seminari, radionice, didaktički programi, međupredmetni projekti itd.,

3. razviti i usmjeravati školske resurse i medije: publikacije, web stranice, blogovi, radio stanice, videozapisi, obrazovne televizijske stanice itd.,

4. stvoriti i razviti postavke komunikacije i suradničkog rada kroz informacijske i komunikacijske tehnologije: društvene mreže, aktivnosti e-učenja, cjeloživotno učenje itd.

Uloga odgojitelja stoga nadilazi nastavu i akcije učenja koje uključuju aspekte povezane s aktivnostima usmjerenim na pružanje resursa i smjernica, promicanje aktivnosti te organiziranje i upravljanje ljudskim i tehnološkim resursima orijentiranim na komunikacijske aktivnosti. Tome treba dodati i pedagošku funkciju podučavanja, usmjeravanja i savjetovanja. S tim u vezi, ciljevi nastavnog plana i programa za medijsko obrazovanje odgojitelja trebali bi biti sljedeći:

1. osposobiti odgojitelje za promicanje i razvijanje medijske i informacijske pismenosti kod djece rane i predškolske dobi,

2. osposobiti odgojitelje za promicanje etičke upotrebe informacija i vrijednosti povezane sa slobodom izražavanja kod djece rane i predškolske dobi.

5. PERCEPCIJA ODGOJITELJA O VAŽNOSTI UPOTREBE MEDIJA U SUVREMENOM METODIČKOM KONTEKSTU

5.1. Ciljevi istraživanja, problemi i hipoteze

Ciljevi istraživanja su bili utvrditi percepciju utjecaja medija na kreiranje stavova odgojitelja; znanja odgojitelja o pojmu i svrsi medijske pismenosti te načine korištenja medija i vrednovanje medijskih sadržaja u svakodnevnom metodičkom radu s djecom predškolske dobi.

Problemi:

- Ispitati koriste li odgojitelji i u kojoj mjeri medije u radu tijekom ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja
- Ispitati kojim se medijima koriste odgojitelji u svom metodičkom radu tijekom ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja
- Ispitati jesu li odgojitelji percipirali svoju ulogu u medijskom odgoju djece
- Ispitati odgojitelje o prednostima i nedostacima u metodičkom radu s medijima

Hipoteze:

Hipoteza 1: Postojat će u velikom postotnom udjelu korištenje medija u radu odgojitelja tijekom ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja djece

Hipoteza 2: Odgojitelj će procijeniti manji postotni udio suvremenih medija u korist knjige, slikovnice, televizije i radija

Hipoteza 3: Odgojitelji nisu percipirali svoju ulogu u medijskom odgoju djece

Hipoteza 4: Odgojitelj će moći procijeniti prednosti i nedostatke u metodičkom radu s medijima

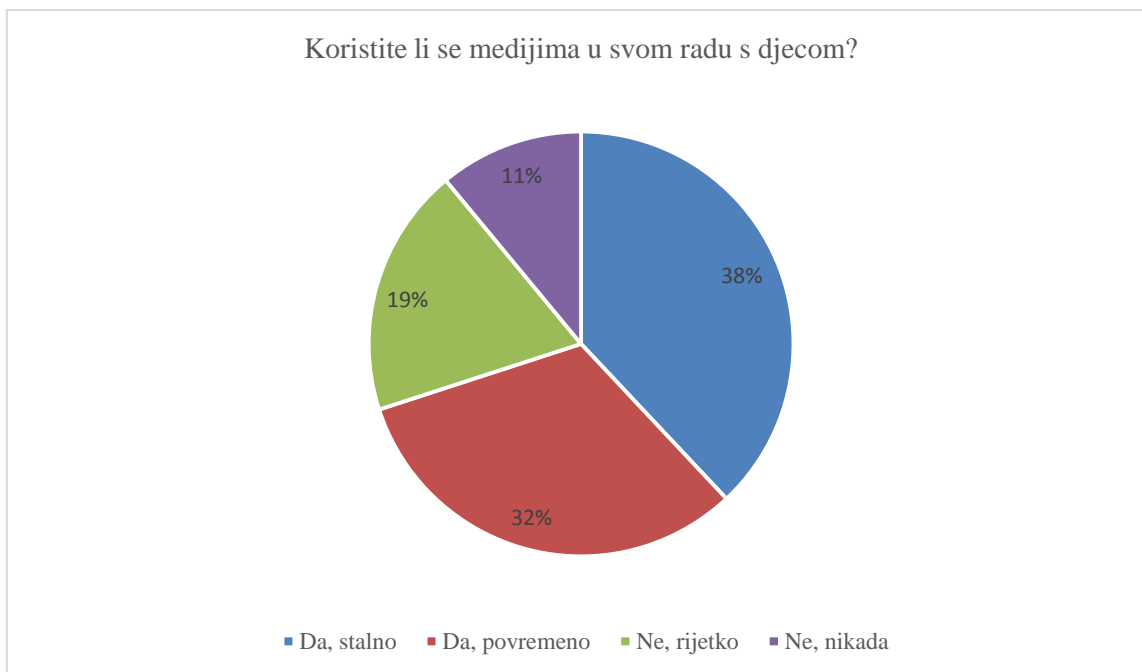
5.2. Metoda istraživanja

Istraživačka metoda korištena u empirijskom istraživanju je kvantitativna (pisana) anketa – ujedno najčešće korištena metoda prikupljanja podataka u društvenim znanostima (Tkalac, Verčić i sur., 2010). S obzirom na predmet istraživanja, metoda ankete pokazala se primjerenom za prikupljanje podataka o mišljenju, znanju i stavovima kod većeg broja odgojitelja iz različitih dječjih vrtića u istom vremenskom razdoblju. Istraživanje je podrazumijevalo konstrukciju anketnog upitnika, provedbu istraživačke ankete među odgojiteljima s područja Grada Zagreba (Dječji vrtić „Jabuka“, Dječji vrtić „Medo Brundo“, Dječji vrtić „Radost“, Dječji vrtić „Sunce“) i Zagrebačke županije (Dječji vrtić „Radost“-Jastrebarsko, Dječji vrtić „Grigor Vitez“-Samobor) i analizu te interpretaciju dobivenih rezultata. Pri interpretaciji prikupljenih rezultata korištene su metode deskriptivne statistike. U istraživanju je sudjelovalo N=80 ispitanika ženskog spola, dobi od 25- 62 godine.

Također, koristili smo se Likertovom skalom, jer smo istraživanjem željeli obuhvatiti tvrdnje povezane s ciljevima istraživanja. Anketnim upitnikom dobili smo podatke o vrsti medija koje odgojitelji najčešće koriste u radu s djecom, te frekvenciju korištenja.

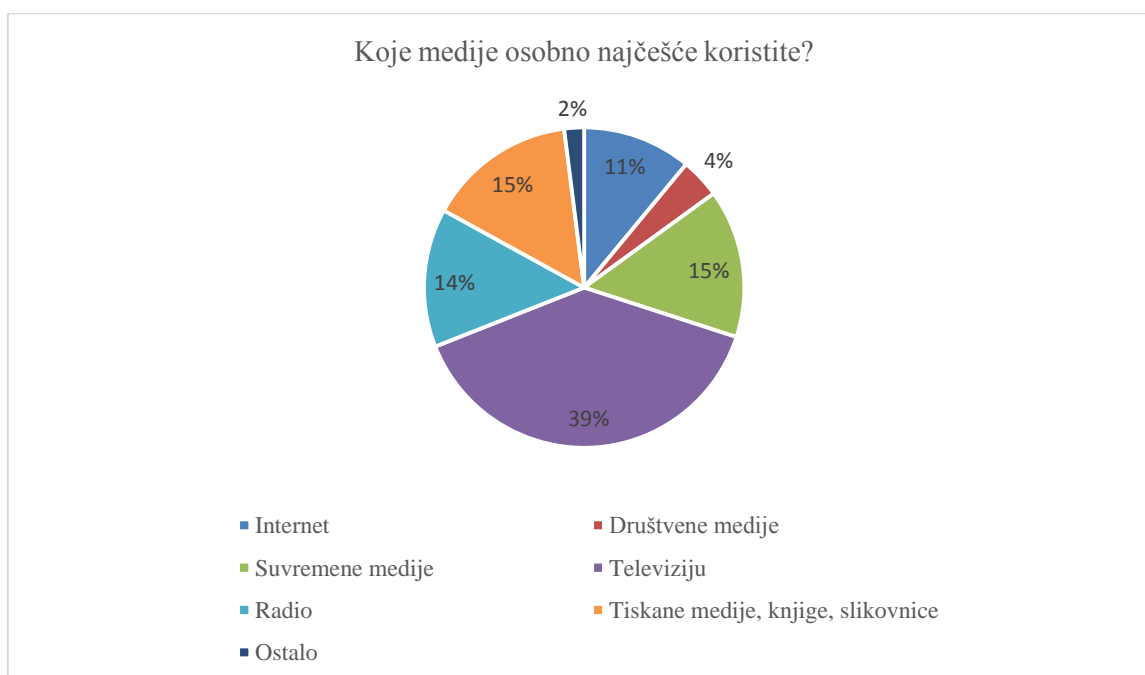
5.3. Rezultati

Prema rezultatima provedenog istraživanja, najviše ispitanika koristi se medijima (elektronički: film, radio, tv, računalo; tiskani: knjige, novine, časopisi, stripovi, plakati) stalno u svom radu s djecom (38%), a njih najmanje ih nikada ne koristi (11%).

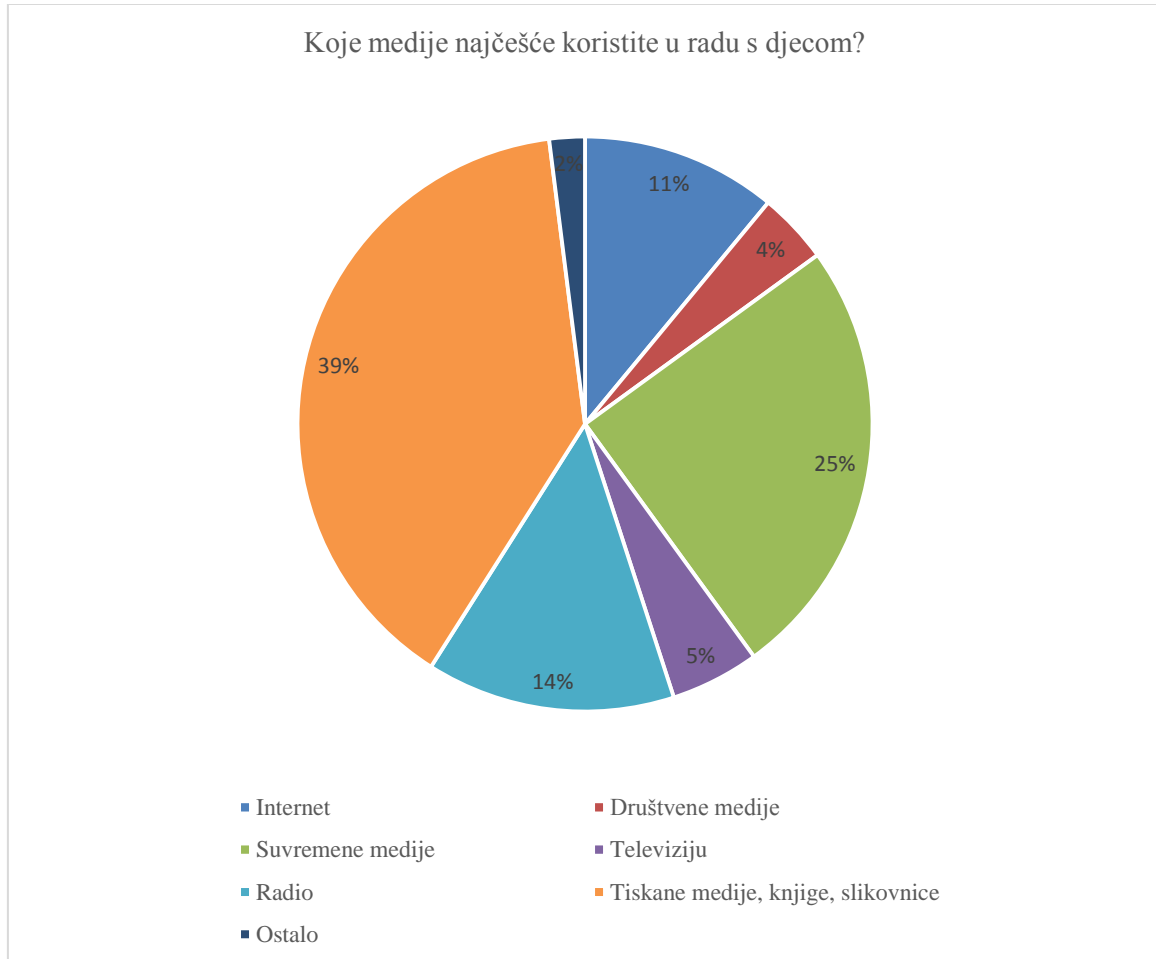
Grafikon 1. Koristite li se medijima u svom radu s djecom?

Ispitanici se osobno najviše koriste televizijom (39%), a slijede suvremeni mediji (brošure, plakati, film, radio, televizija, računalo, internet) (15%), tiskani mediji (15%), internet (11%), radio (14%) i društveni mediji (4%).

Grafikon 2. Koje medije osobno najčešće koristite?

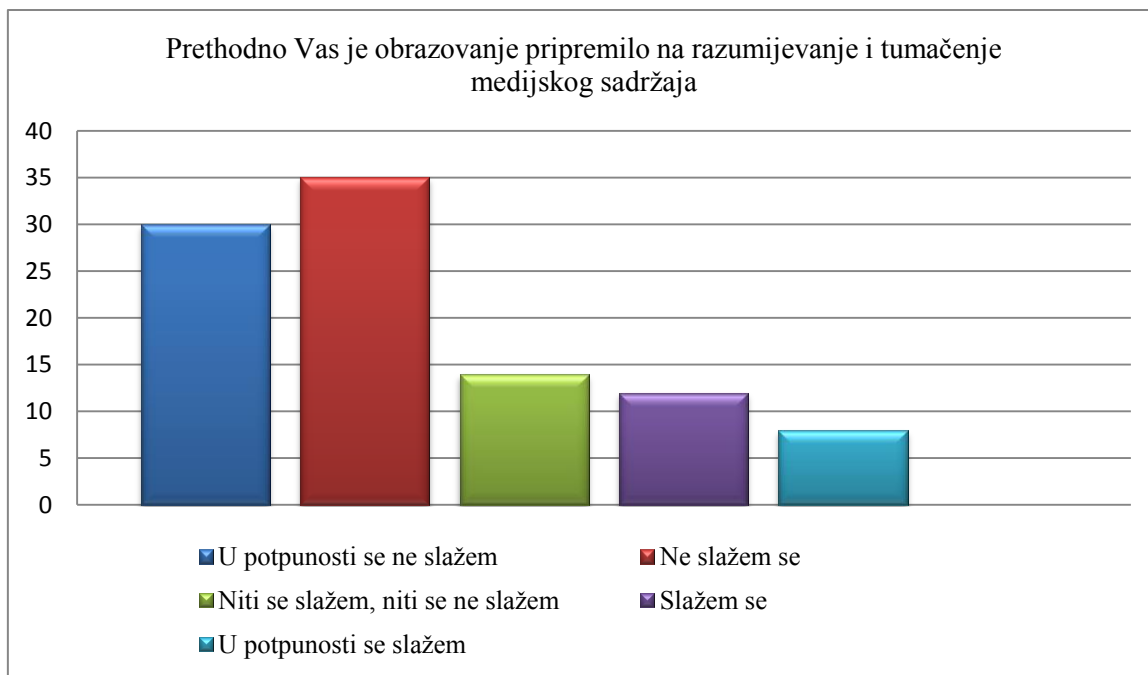
U radu s djecom ispitanici najčešće koriste tiskane medije-knjige i slikovnice (39%), a slijede suvremeni mediji (25%), radio (14%), internet (11%), televizija (5%) i društveni mediji (4%).

Grafikon 3. Koje medije najčešće koristite u radu s djecom?

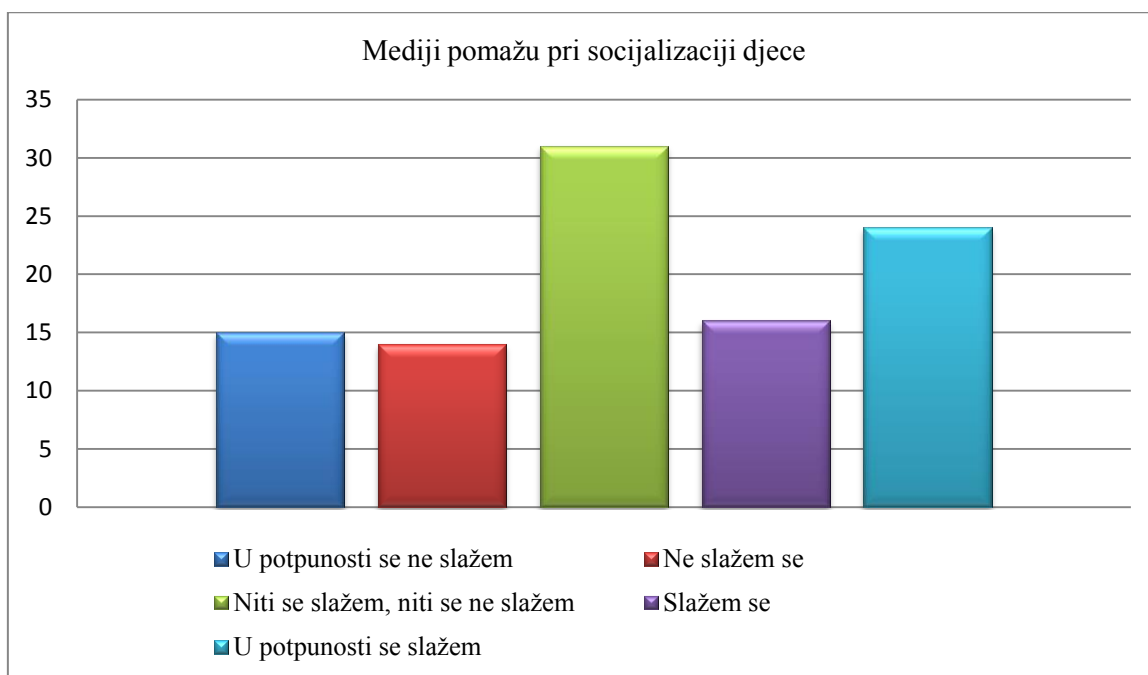
U sklopu Likertove skale postavili smo 15 tvrdnji za ispitanike te ih zamolili da odaberu jednu od opcija: u potpunosti se ne slažem, ne slažem se, niti se slažem niti se ne slažem, slažem se i u potpunosti se slažem.

S prvom tvrdnjom (Prethodno vas je obrazovanje pripremiilo na razumijevanje i tumačenje medijskog sadržaja), čak 35% ispitanika se ne slaže, a njih 30% se u potpunosti ne slaže. Samo 12% ispitanika se slaže s tvrdnjom, odnosno 8% se u potpunosti slaže.

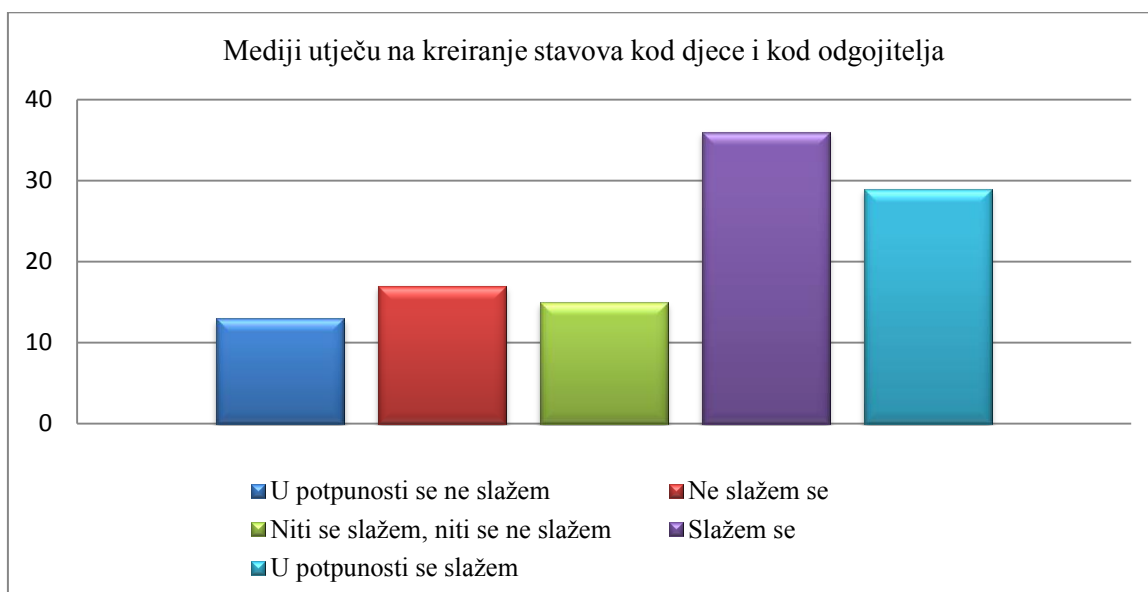
Grafikon 4. Prethodno Vas je obrazovanje pripremlilo na razumijevanje i tumačenje medijskog sadržaja

Da mediji pomažu pri socijalizaciji djece, najveći broj ispitanika niti se slaže, niti se ne slaže (32%), a najmanje njih se ne slaže (13%).

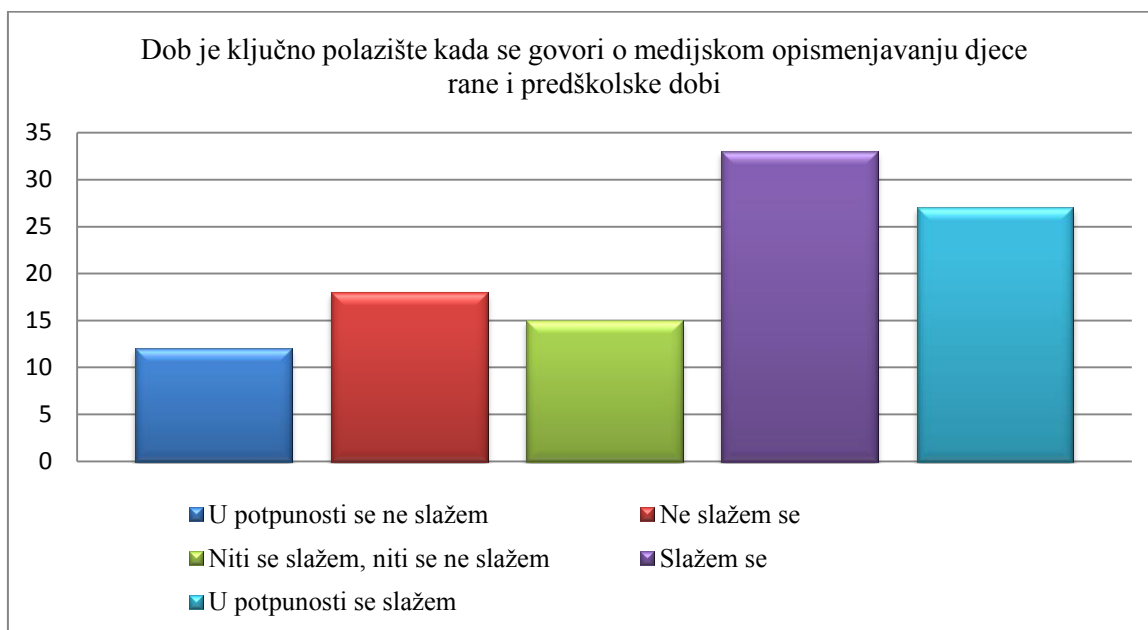
Grafikon 5. Mediji pomažu pri socijalizaciji djece

Prema rezultatima istraživanja, najviše ispitanika slaže se s tvrdnjom kako mediji utječu na kreiranje stavova kod djece i kod odgojitelja (36%), a najmanje njih se u potpunosti ne slaže (14%).

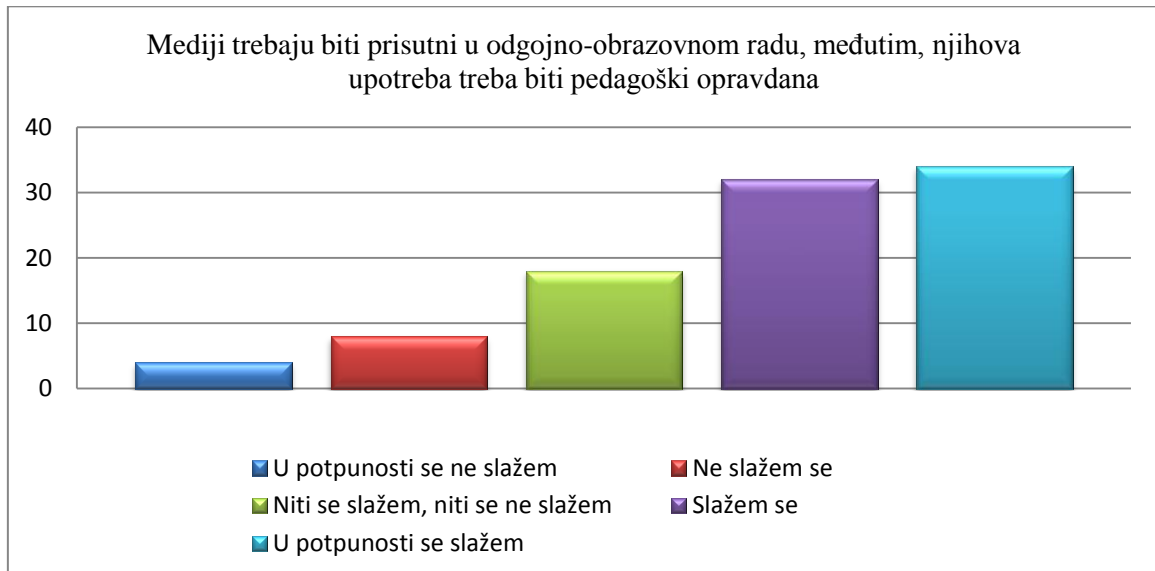
Grafikon 6. Mediji utječu na kreiranje stavova kod djece i kod odgojitelja

Da je dob ključno polazište kada se govori o medijskom opismenjavanju djece rane i predškolske dobi, slaže se 33% ispitanika, a njih 27% se u potpunosti slaže. 12% ispitanika se u potpunosti ne slaže sa ovom tvrdnjom.

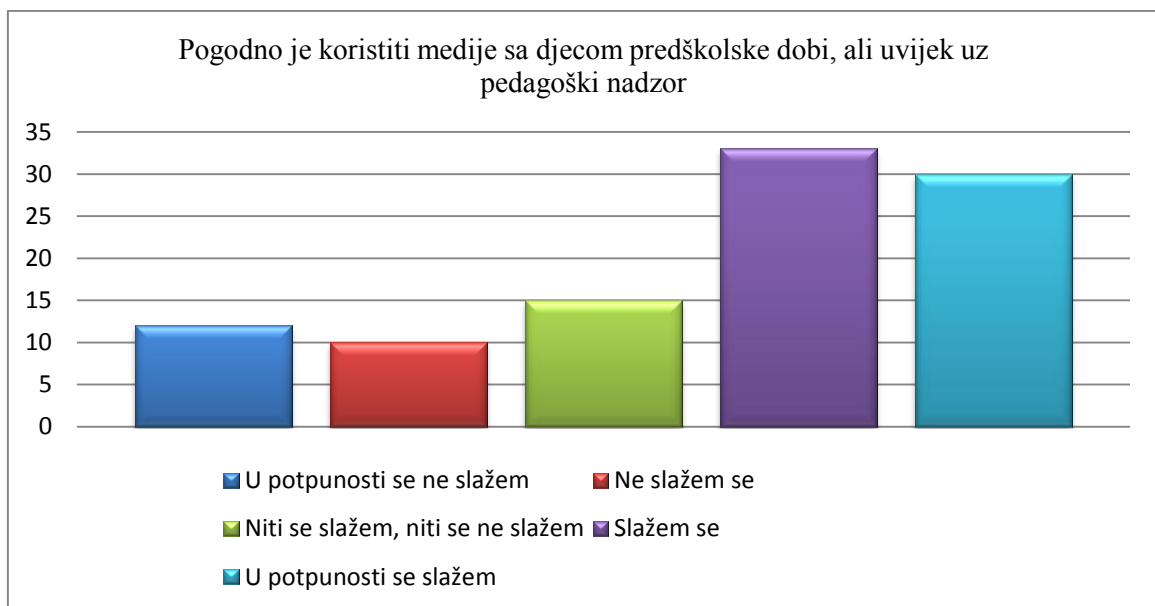
Grafikon 7. Dob je ključno polazište kada se govori o medijskom opismenjavanju djece rane i predškolske dobi

S tvrdnjom da mediji trebaju biti prisutni u odgojno-obrazovnom radu, međutim njihova uporaba mora biti pedagoški opravdana, slaže se 34% ispitanika, u potpunosti se slaže 35% ispitanika, a samo njih 4% se u potpunosti ne slaže.

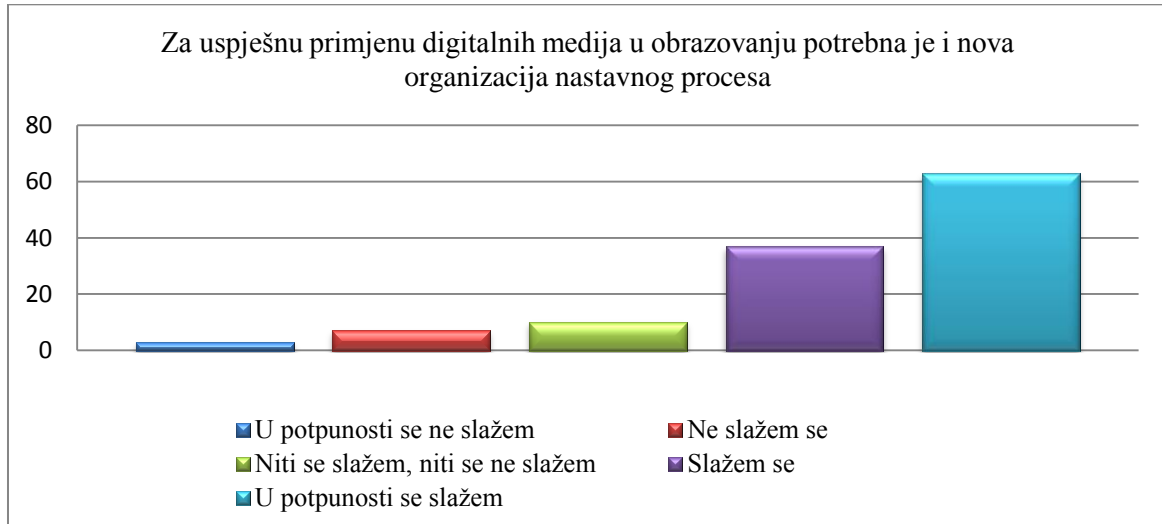
Grafikon 8. Mediji trebaju biti prisutni u odgojno-obrazovnom radu, međutim, njihova uporaba treba biti pedagoški opravdana

Prema rezultatima ispitivanja, 33% ispitanika se slaže, odnosno 30% se u potpunosti slaže kako je pogodno koristiti medije s djecom predškolske dobi, ali uvijek uz pedagoški nadzor. 13% ispitanika se s tvrdnjom u potpunosti ne slaže, odnosno 10% se ne slaže.

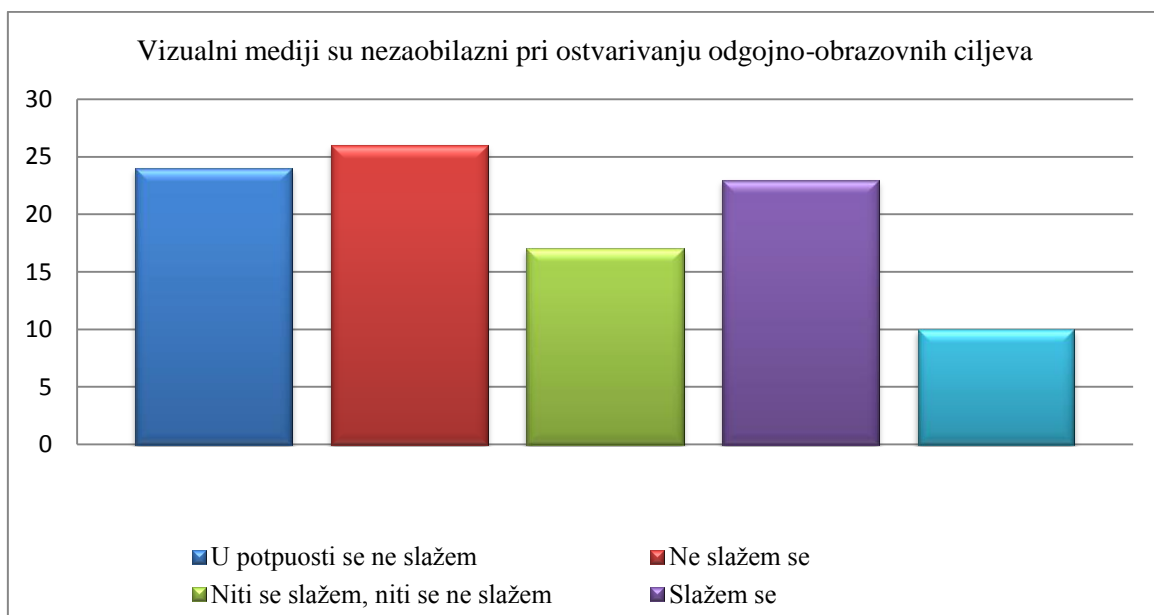
Grafikon 9. Pogodno je koristiti medije sa djecom predškolske dobi, ali uvijek uz pedagoški nadzor

Istraživanje pokazuje kako se čak 64% ispitanika u potpunosti slaže s tvrdnjom kako je za uspješnu primjenu digitalnih medija u obrazovanju potrebna i nova organizacija nastavnog procesa. Njih 3% se u potpunosti ne slaže.

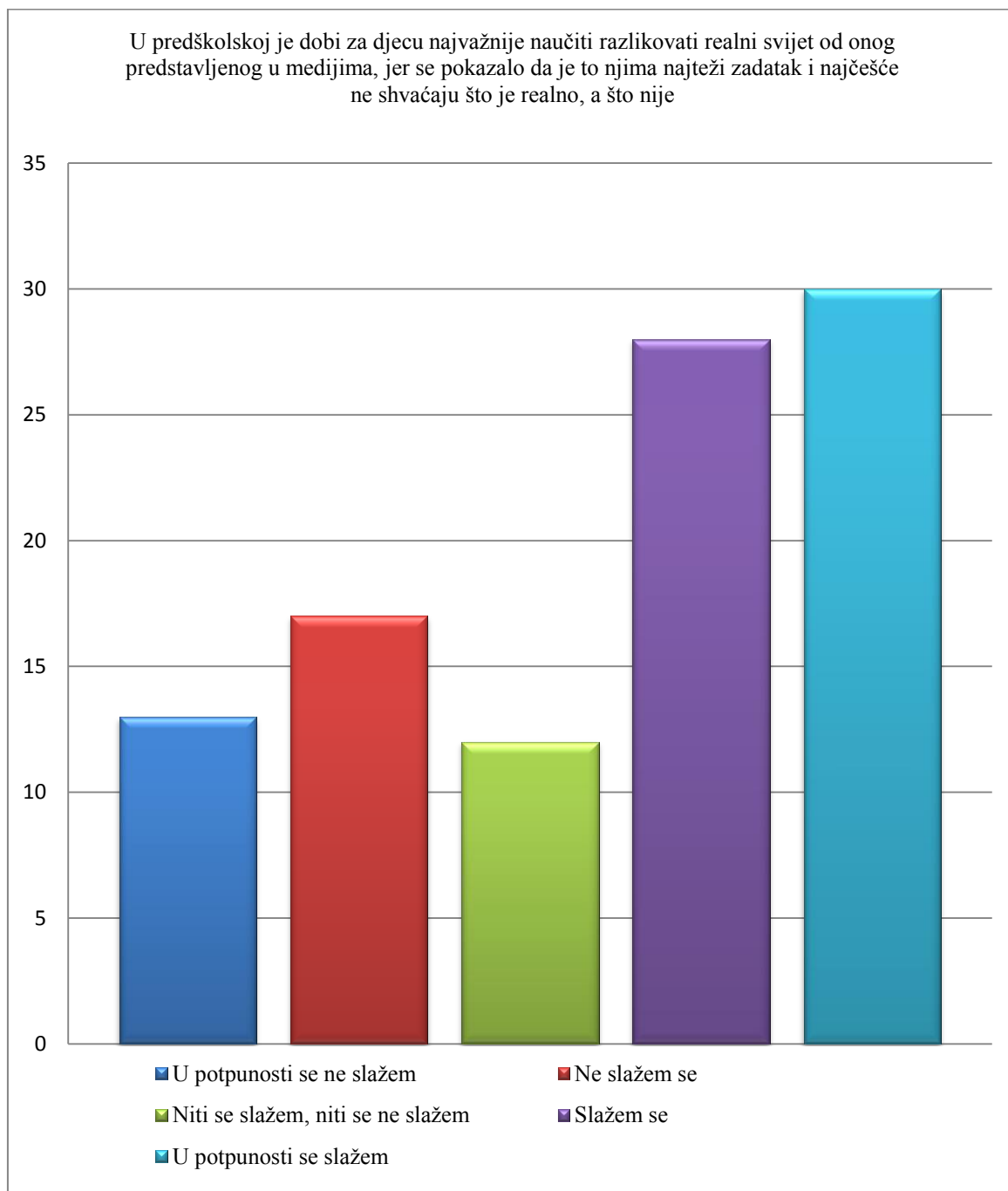
Grafikon 10. Za uspješnu primjenu digitalnih medija u obrazovanju potrebna je i nova organizacija nastavnog procesa

S tvrdnjom da su vizualni mediji nezaobilazni pri ostvarivanju odgojno-obrazovnih ciljeva 24% ispitanika se u potpunosti ne slaže, njih 26% se ne slaže, a samo njih 10% se u potpunosti slaže.

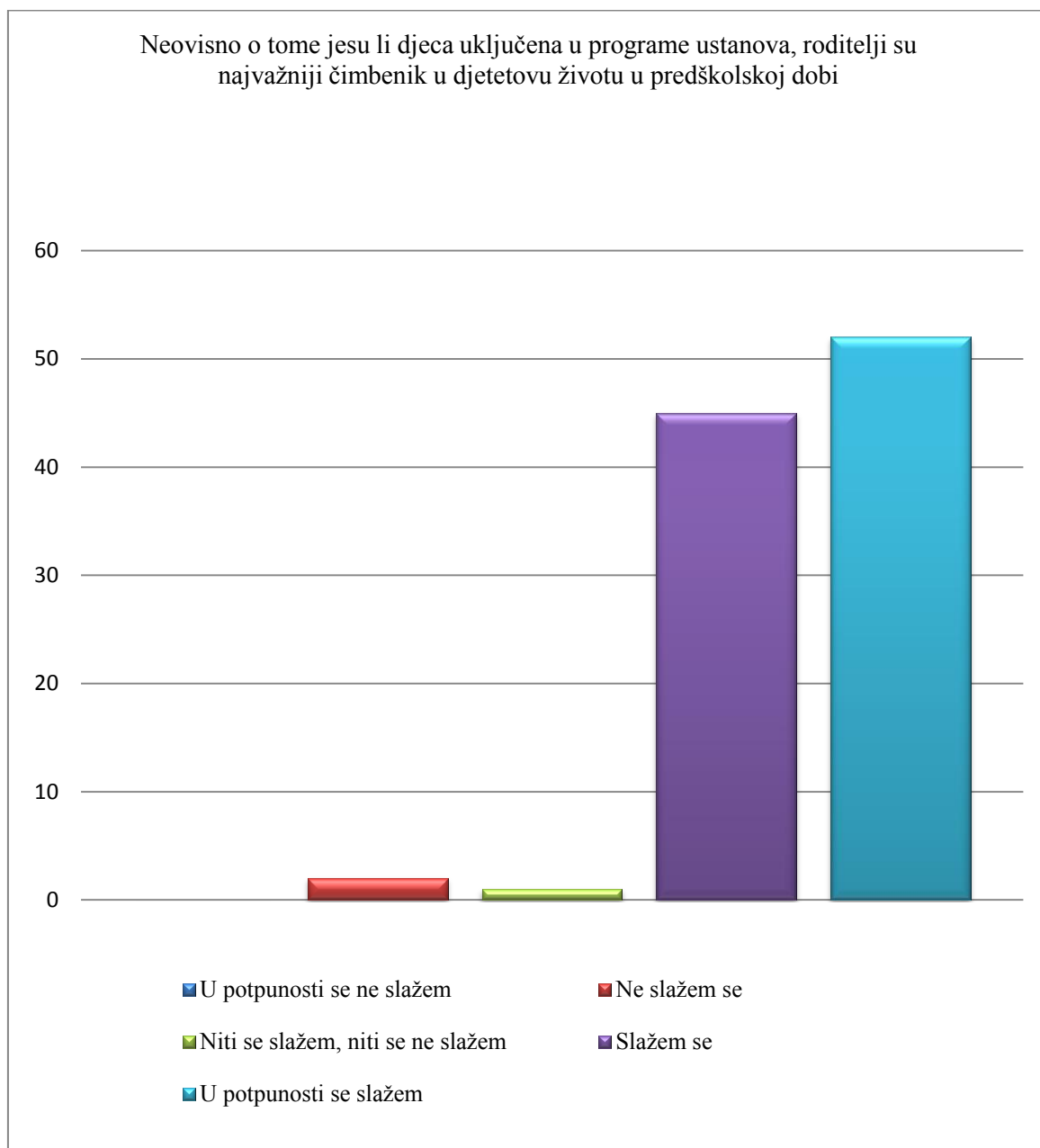
Grafikon 11. Vizualni mediji su nezaobilazni pri ostvarivanju odgojno-obrazovnih ciljeva

Najviše ispitanika (30%) u potpunosti se slaže s tvrdnjom kako je u predškolskoj dobi za djecu najvažnije naučiti razlikovati realni svijet od onog predstavljenog u medijima, jer se pokazalo da je to njima najteži zadatak i najčešće ne shvaćaju što je realno, a što nije. Samo 13% ispitanika se u potpunosti ne slaže s tom tvrdnjom.

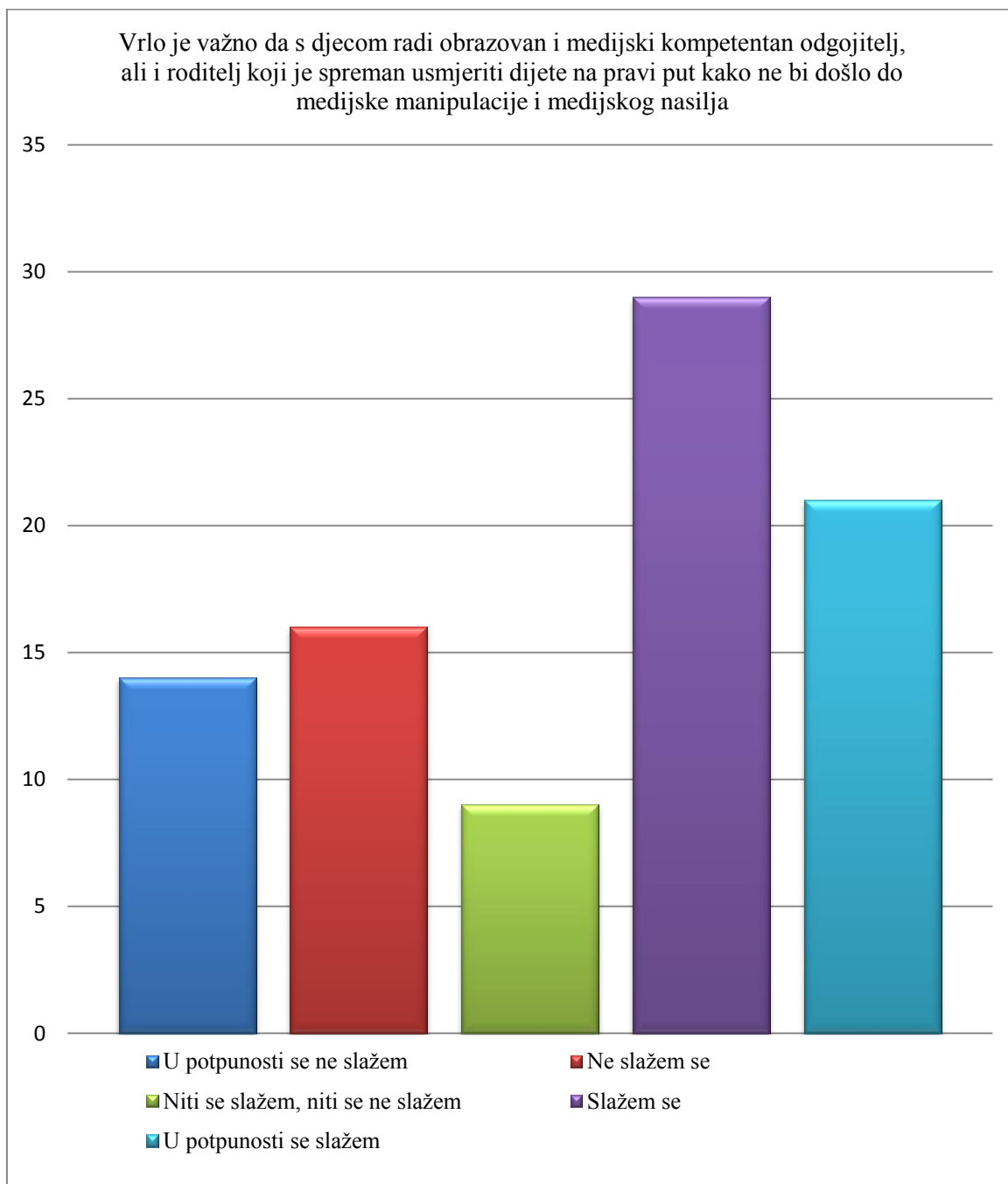
Grafikon 12. U predškolskoj dobi za djecu je najvažnije naučiti razlikovati realni svijet od onog predstavljenog u medijima, jer se pokazalo da je to njima najteži zadatak i najčešće ne shvaćaju što je realno, a što nije

Čak 42% ispitanika se slaže, odnosno njih 53% se u potpunosti slaže da, neovisno o tome jesu li djeca uključena u programe ustanova, roditelji su najvažniji čimbenik u djetetovu životu u predškolskoj dobi. 2 % ispitanika se niti slaže, niti ne slaže, a njih 3% se ne slaže sa prethodno navedenom tvrdnjom.

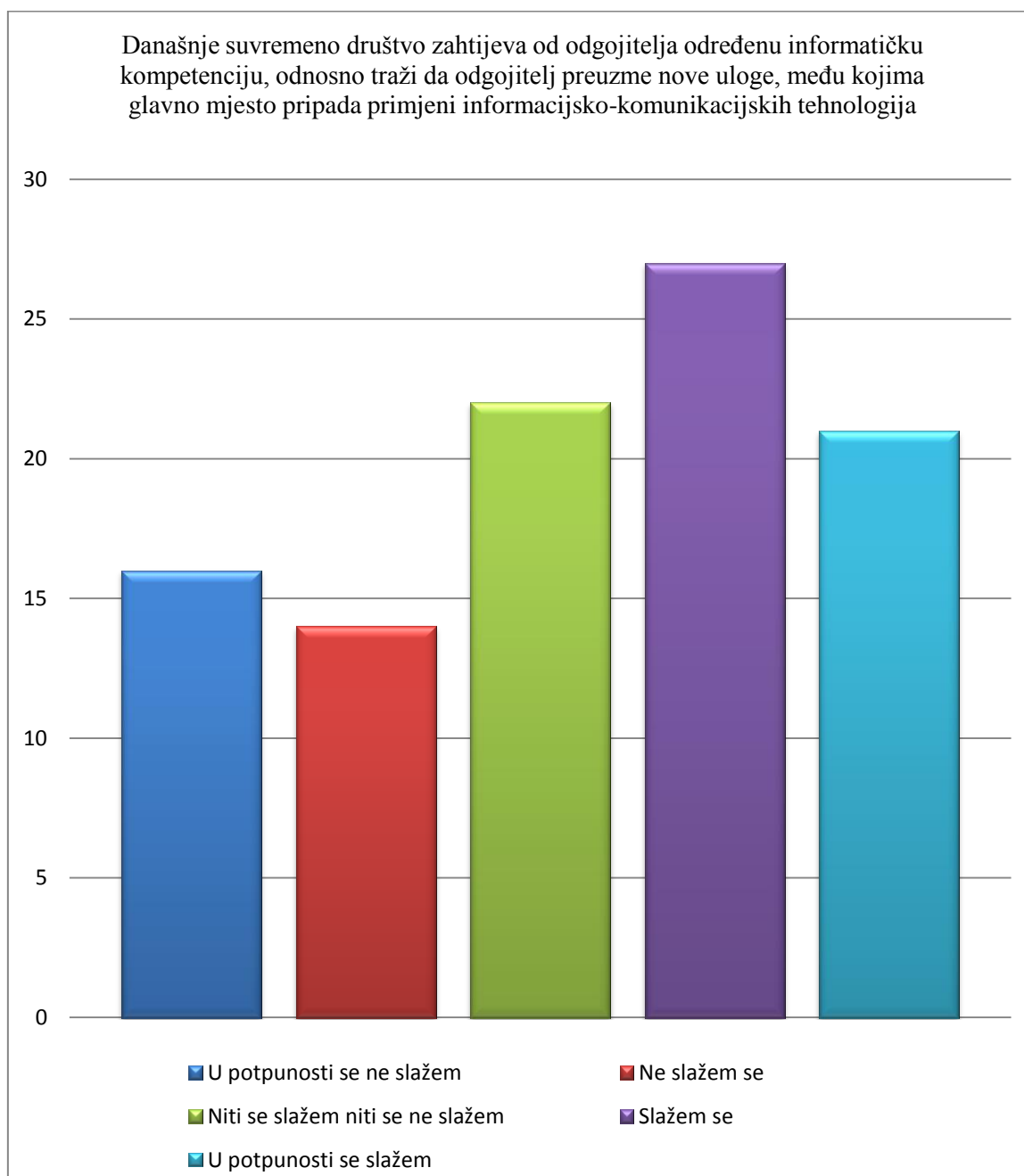
Grafikon 13. Neovisno o tome jesu li djeca uključena u programe ustanova, roditelji su najvažniji čimbenik u djetetovu životu u predškolskoj dobi

Vrlo je važno da s djecom radi obrazovan i medijski kompetentan odgojitelj, ali i roditelj koji je spreman usmjeriti dijete na pravi put kako ne bi došlo do medijske manipulacije i medijskog nasilja- smatra 29% ispitanika, a njih 21% se u potpunosti slaže. Samo njih 14% se u potpunosti ne slaže sa ovom tvrdnjom.

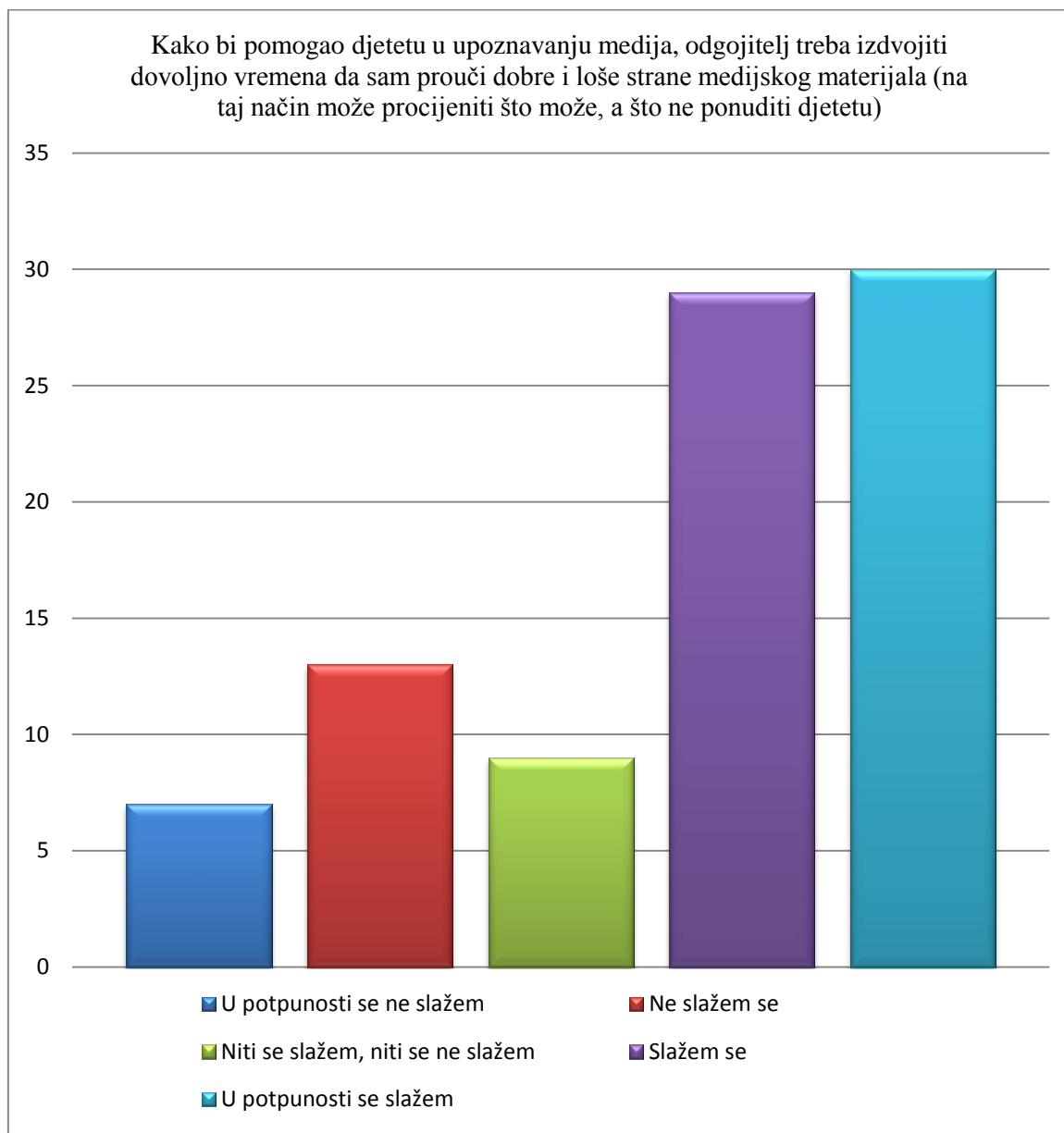
Grafikon 14. Vrlo je važno da s djecom radi obrazovan i medijski kompetentan odgojitelj, ali i roditelj koji je spreman usmjeriti dijete na pravi put kako ne bi došlo do medijske manipulacije i medijskog nasilja

Današnje suvremeno društvo zahtijeva od odgojitelja određenu informatičku kompetenciju, odnosno traži da odgojitelj preuzme nove uloge, među kojima glavno mjesto pripada primjeni informacijsko-komunikacijskih tehnologija – smatra 27% ispitanika, a njih 16% se u potpunosti ne slaže.

Grafikon 15. Današnje suvremeno društvo zahtijeva od odgojitelja određenu informatičku kompetenciju, odnosno traži da odgojitelj preuzme nove uloge, među kojima glavno mjesto pripada primjeni informacijsko-komunikacijskih tehnologija

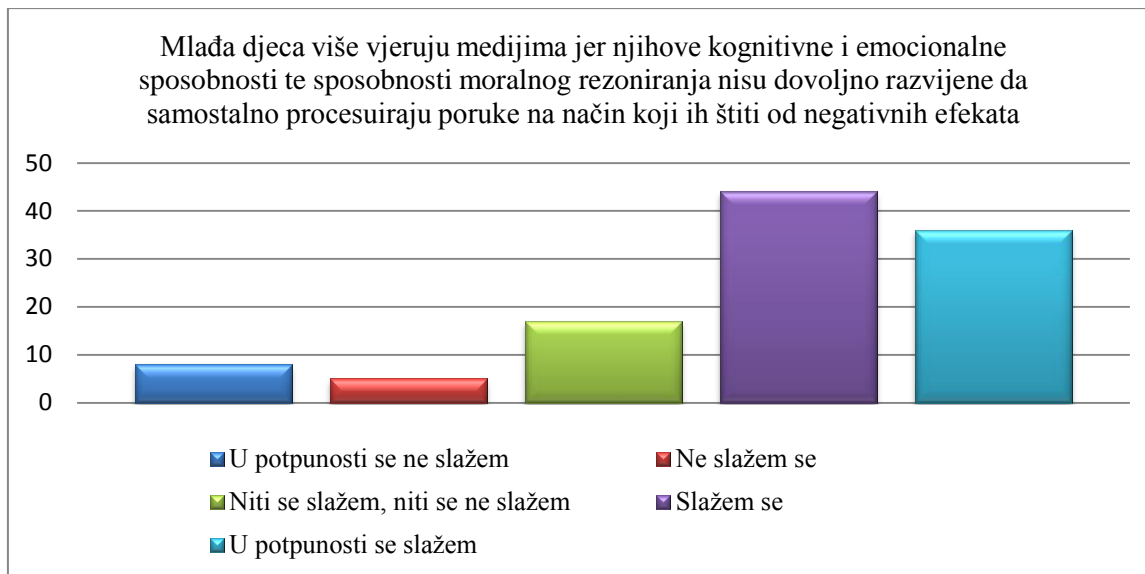
Kako bi pomogao djetetu u upoznavanju medija, odgojitelj treba izdvojiti dovoljno vremena da sam prouči dobre i loše strane medijskog materijala. Na taj način može procijeniti što može, a što ne ponuditi djetetu – najviše ispitanika se u potpunosti slaže s tvrdnjom (30%), a njih 7% se u potpunosti ne slaže.

Grafikon 16. Kako bi pomogao djetetu u upoznavanju medija, odgojitelj treba izdvojiti dovoljno vremena da sam prouči dobre i loše strane medijskog materijala. Na taj način može procijeniti što može, a što ne ponuditi djetetu

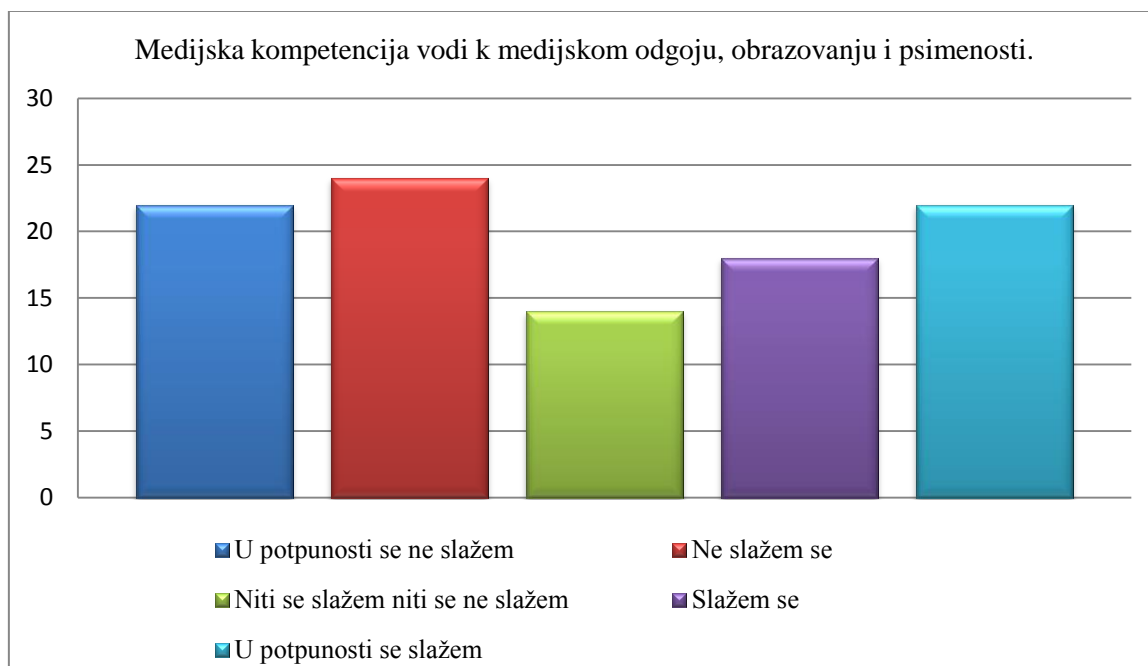
Prema rezultatima istraživanja, najviše ispitanika (44%) se slaže s tvrdnjom da mlađa djeca više vjeruju medijima jer njihove kognitivne i emocionalne sposobnosti te sposobnosti moralnog rezoniranja nisu dovoljno razvijene da samostalno procesuiraju poruke na način koji

ih štiti od negativnih efekata. Samo 7% ispitanika se u potpunosti ne slaže, a njih 5% se ne slaže s tvrdnjom.

Grafikon 17. Mlađa djeca više vjeruju medijima jer njihove kognitivne i emocionalne sposobnosti te sposobnosti moralnog rezoniranja nisu dovoljno razvijene da samostalno procesuiraju poruke na način koji ih štiti od negativnih efekata

Da medijska kompetencija vodi k medijskom odgoju, obrazovanju i pismenosti, čak 24% ispitanika se ne slaže, odnosno njih 22% se u potpunosti ne slaže, dok se 23% ispitanika slaže.

Grafikon 18. Medijska kompetencija vodi k medijskom odgoju, obrazovanju i pismenosti. Dakle, stjecanje medijskih kompetencija je temeljni zadatak suvremenog odgojitelja

5.4. Rasprava

Ciljevi su istraživanja bili utvrditi percepciju utjecaja medija na kreiranje stavova odgojitelja; znanja odgojitelja o pojmu i svrsi medijske pismenosti te načine korištenja medija i vrednovanje medijskih sadržaja u svakodnevnom metodičkom radu s djecom predškolske dobi. Prije istraživanja postavljeni su istraživački problemi i hipoteze.

Pregledom rezultata istraživanja može se uočiti kako najveći postotak ispitanika povremeno (32%) ili stalno (38%) koristi medije u svom radu s djecom. Prema ovim rezultatima, može se zaključiti kako je istraživanjem potvrđena prva hipoteza, odnosno da odgojitelji u velikom postotnom udjelu koriste medije u radu tijekom ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja djece. Ispitanici u svom radu s djecom najčešće koriste tiskane medije, knjige i slikovnice (39%), a da se koriste suvremenim medijima potvrdilo je njih 25%. Rezultatom je potvrđena druga hipoteza, odgojitelj je procijenio manji postotni udio suvremenih medija u korist knjige, slikovnice, televizije i radija. 24% ispitanika se ne slaže, odnosno 22% njih se u potpunosti ne slaže da medijska kompetencija vodi k medijskom odgoju, obrazovanju i pismenosti i da je stjecanje medijskih kompetencija temeljni zadatak suvremenog odgojitelja. Time je potvrđena treća postavljena hipoteza, da odgojitelji nisu percipirali svoju ulogu u medijskom odgoju djece. S tvrdnjom kako odgojitelj treba izdvojiti dovoljno vremena da sam prouči dobre i loše strane medijskog materijala kako bi na taj način pomogao djetetu u upoznavanju medija i kako bi procijenio što može, a što ne ponuditi djetetu, 30% ispitanika se u potpunosti slaže, dok se njih 7% u potpunosti ne slaže. Rezultati su to koji potvrđuju četvrtu postavljenu hipotezu, da odgojitelji mogu procijeniti prednosti i nedostatke u metodičkom radu s medijima.

6. ZAKLJUČAK

Suvremeni mediji mijenjaju svijet i danas ne možemo zamisliti život bez njih. Naravno, postoje brojne mane korištenja suvremenih medija i tehnologije, ali novi mediji postaju sve napredniji i sve su pristupačniji, pružaju brojne mogućnosti koje olakšavaju svakodnevicu. Suvremene metodičke strategije moraju biti usmjerene na položaj djece, oni su u centru aktivnosti, subjekti su odgojnog procesa, samostalno uče, analiziraju i donose zaključke. Do novih saznanja dolaze isključivo na osnovu vlastitog iskustva. Ovdje je riječ o učenju koje je aktivno, konstruktivno samoregulirano i usmjereno ka cilju. Postoje brojni oblici metodičkih načina rada gdje je zadatak odgojitelja primjenjivanje svih metoda u toku odgojnog procesa. Povezano korištenje medija u realizaciji nekog zadatka naziva se multimedijским pristupom. Integriranim djelovanjem više medija angažira se više osjetila što doprinosi i većoj angažiranosti djece. U novije vrijeme medije se sve više uključuje u odgojni proces djece. Mediji omogućuju stjecanje trajnijeg znanja, potiču vrednovanje i omogućuju primjenu stečenih znanja u novim situacijama i društvenom životu. Upravo iz tog razloga, sve češće nalaze svoju primjenu i u odgoju i obrazovanju.

Percepcija odgojitelja o važnosti upotrebe medija u suvremenom metodičkom kontekstu temeljena na dobivenim empirijskim pokazateljima ovoga istraživanja upućuje na potrebu stručnog usavršavanja i profesionalnog razvoja odgojitelja u području medija i medijske kulture. Daljnja istraživanja moguće je strukturirati iz perspektive djeteta ili perspektive odraslih, odnosno onih koji podupiru razvoj djeteta. U daljnjem istraživanju važan je cjelokupan institucionalni stav o povezanosti ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja i medija kao mogućih medijskih predložaka za pojedina područja razvoja.

Literatura

1. Alerić, M., Kolar Billege, M., Budinski, V. (2019). Medijsko opismenjavanje u osnovnoj školi. *Communication Management Review*. 8(1)
2. Bežen, A. (2008). *Metodika: znanost o poučavanju nastavnog predmeta: epistemologija metodike u odnosu na pedagogiju i edukologiju - s primjerima iz metodike hrvatskoga jezika*. Zagreb: Profil international, Učiteljski fakultet.
3. Bežen, A., Budinski, V., Kolar Billege, M. (2012). *Što, zašto, kako u poučavanju hrvatskog jezika*. Zagreb: Učiteljski fakultet, Profil.
4. Biti, V. (1997). *Pojmovnik suvremene književne teorije*. Matica hrvatska. Zagreb.
5. Bognar, L., Matijević, M. (2005). *Didaktika*. Zagreb: Školska knjiga.
6. Bouillet, D., Šarić, Lj. (2016). *Uvažavanjem različitosti do kulture mira*. Zagreb: Centar za civilne inicijative.
7. Budinski, V. (2019). *Početno čitanje i pisanje na hrvatskome jeziku*. Zagreb: Profil.
8. Budinski, V., Kolar Billege, M. (2017). *Metodička interpretacija kulturoloških sadržaja u primarnome obrazovanju - poučavanje o povijesnom, kulturnom i književnom djelovanju obitelji Zrinski kao sastavnici hrvatskoga identiteta// XIII. međunarodni kroatistički znanstveni skup*. Ur. Blažetin, S. Pečuh: Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj.
9. Ciboci, L. (2018). *Medijska pismenost učenika osmih razreda u Zagrebu*. *Medijske studije* 9 (17). 23-46.
10. Ciboci, L., Labaš, D. (2015). *Utjecaj medija na igru djece predškolske dobi// Dijete i jezik danas// Dijete i mediji*
11. Ciboci, L., Osmančević, L. (2015). *Kompetentnost nastavnika hrvatskoga jezika za provođenje medijske kulture u hrvatskim osnovnim školama// Medijska pismenost: preduvjet za odgovorne medije*. Ur: Car, V.; Turčilo, L.; Matović, M. Sarajevo: Fakultet političkih nauka Univerziteta u Sarajevu.
12. Ciboci, L., Gazdić Alerić, T., Kanižaj, I. (2018). *Percepcija ravnatelja osnovnih škola o važnosti medijske pismenosti u primarnome obrazovanju*. *Communication management review*. 4(2019).
13. Ciboci, L., Kanižaj, I., Labaš, D. (2014). *Media education from the perspective of parents of preschool children: challenges and trends in free time media use*. *Medijska istraživanja: znanstveno-stručni časopis za novinarstvo i medije*

14. Ciboci, L., Kanižaj, I., Labaš, D., Osmančević, L. (2015). Obitelj i izazovi novih medija: Priručnik s radnim listićima za roditelje, nastavnike i stručne suradnike. <http://www.djecamedija.org/wp-content/uploads/2018/04/prirucnik-obitelj-i-izazovi165x240mm-v3-web.pdf>
15. Djeca medija: od marginalizacije do senzacije. (2011). Ur. Ciboci L., Kanižaj I., Labaš D. Zagreb: Matica hrvatska.
16. Dokler, A. (2018). Medijska pismenost u Hrvatskoj. [https://www.medijskapismenost.hr/cak-81-gradana-hrvatske-smatra-da-se-djecu-ne-producava-dovoljno-o-utjecaju-medija/\(pristupljeno 30.8.2020.\)](https://www.medijskapismenost.hr/cak-81-gradana-hrvatske-smatra-da-se-djecu-ne-producava-dovoljno-o-utjecaju-medija/(pristupljeno%2030.8.2020.))
17. Hobbs, R. (2011). Digital and media literacy: connecting culture and classroom. Thousand Oaks, Calif.: CorwinPress.
18. Jenkins, H. (2009). Confronting the Challenges of Participatory Culture: Media Education for the 21st Century. Cambridge, MA: The MIT Press.
19. Kellner, S., Douglas, J. (2007). Criticalmedialiteracy is not an option (PDF). LearningInquiry. 1 59–69.
20. Kolar Billege, M. (2020). Sadržaj, ishodi i vrednovanje u hrvatskome jeziku-metodički pristup. Zagreb: Učiteljski fakultet.
21. Lučić, K. (2007). Odgojiteljska profesija u suvremenoj odgojno-obrazovnoj ustanovi. Odgojne znanosti 9 (1). 151-164.
22. Modrić, N. (2013). Kompetencije odgojitelja za učinkovito upravljanje problemnim situacijama. Napredak, 154 (3), 427-450.
23. Nadrljanski, M.; Nadrljanski, Đ.; Bilić, M. (2008). Digitalni mediji u obrazovanju. 1. Međunarodna znanstvena konferencija „The Future of Information Sciences“.
24. Nastavni plan i program za osnovnu školu. (2006). Preuzeto 16. 6.2020. s https://www.azoo.hr/images/AZOO/Ravnatelj/RM/Nastavni_plan_i_program_za_osnovnu_skolu_-_MZOS_2006_.pdf
25. Stevanović, M. (2000.) Predškolska pedagogija 1 i 2, Rijeka: Express digitalni tisak, Sveučilišna knjižnica Rijeka
26. Pranjić, M. (2011). Nastavna metodika - teorijske osnove. Kroatologija 2(2011)2:123-140
27. Škerbić, M. (2009). Metodička vrijednost i uporaba filma u nastavi filozofije, Metodički ogledi, 16(1-2). 63-86
28. Težak, S. (2002). Metodika nastave filma. Zagreb: Školska knjiga.

29. Tkalac Verčić i sur. (2010). Priručnik za metodologiju istraživačkog rada: kako osmisliti, provesti i opisati znanstveno i stručno istraživanje (str.103). Zagreb: M.E.P. d.o.o.
30. Tolić, M. (2008). Aktualnost medijskih kompetencija u suvremenoj pedagogiji. Acta Jadertina 5(1-2)

Popis grafikona

1. Grafikon 1. Koristite li se medijima u svom radu s djecom?
2. Grafikon 2. Koje medije osobno najčešće koristite?
3. Grafikon 3. Koje medije najčešće koristite u radu s djecom?
4. Grafikon 4. Prethodno Vas je obrazovanje pripremilo na razumijevanje i tumačenje medijskog sadržaja
5. Grafikon 5. Mediji pomažu pri socijalizaciji djece
6. Grafikon 6. Mediji utječu na kreiranje stavova kod djece i kod odgojitelja
7. Grafikon 7. Dob je ključno polazište kada se govori o medijskom opismenjavanju djece rane i predškolske dobi
8. Grafikon 8. Mediji trebaju biti prisutni u odgojno-obrazovnom radu, međutim, njihova uporaba treba biti pedagoški opravdana
9. Grafikon 9. Pogodno je koristiti medije sa djecom predškolske dobi, ali uvijek uz pedagoški nadzor
10. Grafikon 10. Za uspješnu primjenu digitalnih medija u obrazovanju potrebna je i nova organizacija nastavnog procesa
11. Grafikon 11. Vizualni mediji su nezaobilazni pri ostvarivanju odgojno-obrazovnih ciljeva
12. Grafikon 12. U predškolskoj je dobi za djecu najvažnije naučiti razlikovati realni svijet od onog predstavljenog u medijima, jer se pokazalo da je to njima najteži zadatak i najčešće ne shvaćaju što je realno, a što nije
13. Grafikon 13. Neovisno o tome jesu li djeca uključena u programe ustanova, roditelji su najvažniji čimbenik u djetetovu životu u predškolskoj dobi
14. Grafikon 14. Vrlo je važno da s djecom radi obrazovan i medijski kompetentan odgojitelj, ali i roditelj koji je spreman usmjeriti dijete na pravi put kako ne bi došlo do medijske manipulacije i medijskog nasilja
15. Grafikon 15. Današnje suvremeno društvo zahtijeva od odgojitelja određenu informatičku kompetenciju, odnosno traži da odgojitelj preuzme nove uloge, među kojima glavno mjesto pripada primjeni informacijsko-komunikacijskih tehnologija

16. Grafikon 16. Kako bi pomogao djetetu u upoznavanju medija, odgojitelj treba izdvojiti dovoljno vremena da sam prouči dobre i loše strane medijskog materijala (na taj način može procijeniti što može, a što ne ponuditi djetetu)
17. Grafikon 17. Mlađa djeca više vjeruju medijima jer njihove kognitivne i emocionalne sposobnosti te sposobnosti moralnog rezoniranja nisu dovoljno razvijene da samostalno procesuiraju poruke na način koji ih štiti od negativnih efekata
18. Grafikon 18. Medijska kompetencija vodi k medijskom odgoju, obrazovanju i pismenosti. Dakle, stjecanje medijskih kompetencija je temeljni zadatak suvremenog odgojitelja

Prilozi

Prilog 1. Anketni upitnik

Anketni upitnik:

1. Koristite li se medijima u svom radu sa djecom?

- a) Da, stalno
- b) Da, povremeno
- c) Ne, rijetko
- d) Ne, nikada

2. Koje medije osobno najčešće koristite?

- a) Internet
- b) Društvene medije
- c) Suvremene medije
- d) Televiziju
- e) Radio
- f) Tiskane medije

3. Koje medije najčešće koristite u radu sa djecom?

- a) Internet
- b) Radio
- c) TV
- d) Društvene medije
- e) Tisak
- f) Slikovnice
- g) Digitalne okvire za slike
- h) Priručnike

i) Plakate

j) Ostalo:

Likertova skala:

		U potpunosti se ne slažem	Ne slažem se	Niti se slažem, niti se ne slažem	Slažem se	U potpunosti se slažem
1.	Prethodno Vas je obrazovanje pripremilo na razumijevanje i tumačenje medijskog sadržaja.	1	2	3	4	5
2.	Mediji pomažu pri socijalizaciji djece.	1	2	3	4	5
3.	Mediji utječu na kreiranje stavova kod djece i kod odgojitelja.	1	2	3	4	5
4.	Dob je ključno polazište kada se govori o medijskom opismenjavanju djece rane i predškolske dobi.	1	2	3	4	5
5.	Mediji trebaju biti prisutni u odgojno–obrazovnom radu, međutim, njihova uporaba treba biti pedagoški opravdana.	1	2	3	4	5
6.	Pogodno je koristiti medije s djecom predškolske dobi, ali uvijek uz pedagoški nadzor.	1	2	3	4	5
7.	Za uspješnu primjenu digitalnih medija u obrazovanju potrebna je i nova organizacija nastavnog procesa.	1	2	3	4	5
8.	Vizualni mediji su nezaobilazni pri ostvarivanju odgojno-obrazovnih ciljeva	1	2	3	4	5
9.	U predškolskoj je dobi za djecu najvažnije naučiti razlikovati realni svijet od onog predstavljenog u medijima, jer se pokazalo da je to njima najteži zadatak i najčešće ne shvaćaju što je realno, a što nije.	1	2	3	4	5

10.	Neovisno o tome jesu li djeca uključena u programe ustanova, roditelji su najvažniji čimbenik u djetetovu životu u predškolskoj dobi.	1	2	3	4	5
11.	Vrlo je važno da s djecom radi obrazovan i medijski kompetentan odgojitelj, ali i roditelj koji je spreman usmjeriti djecu na pravi put kako ne bi došlo do medijske manipulacije i medijskog nasilja.	1	2	3	4	5
12.	Današnje suvremeno društvo zahtijeva od odgojitelja određenu informatičku kompetenciju, odnosno traži da odgojitelj preuzme nove uloge, među kojima glavno mjesto pripada primjeni informacijsko-komunikacijskih tehnologija	1	2	3	4	5
13.	Kako bi pomogao djetetu u upoznavanju medija, odgojitelj treba izdvojiti dovoljno vremena da sam prouči dobre i loše strane medijskog materijala (na taj način može procijeniti što može, a što ne ponuditi djetetu)	1	2	3	4	5
14.	Mlađa djeca više vjeruju medijima jer njihove kognitivne i emocionalne sposobnosti te sposobnosti moralnog rezoniranja nisu dovoljno razvijene da samostalno procesuiraju poruke na način koji ih štiti od negativnih efekata.	1	2	3	4	5
15.	Medijska kompetencija vodi k medijskom odgoju, obrazovanju i pismenosti. Dakle, stjecanje medijskih kompetencija je temeljni zadatak suvremenog odgojitelja.	1	2	3	4	5

IZJAVA

o izvornosti diplomskog rada

Izjavljujem da je moj diplomski rad izvorni rezultat mojeg rada te da se u izradi istoga nisam koristila drugim izvorima osim onih koji su u njemu navedeni.

(vlastoručni potpis studenta)

Zagreb, rujan 2020.